

ΕΝΙΑΙΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ	47
1. Εισαγωγή: Θέατρο και Παιδεία	47
2. Μεθοδολογία σχεδιασμού και έρευνας του Ε.Π.Π.Σ.	49
3. Γενικοί στόχοι του Θεάτρου στο σχολείο	51
4. Μεθοδολογία και Γενικό πλαίσιο διδασκαλίας	52
5. Διδακτικό υλικό	53
6. Αξιολόγηση	54
ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ	56
1. Γενικός σκοπός και σκοποί της Θεατρικής Αγωγής στο Νηπιαγωγείο. Συγκεκριμένη στόχοι - επιδιώξεις και περιεχόμενο γενικών ενοτήτων.....	56
2.Γενικός σκοπός της Θεατρικής Αγωγής στο Δημοτικό	57
3. Σκοποί της Θεατρικής Αγωγής στο Δημοτικό	57
4. Διάκριση επιπέδων. Συγκεκριμένοι στόχοι – κατευθύνσεις και περιεχόμενο γενικών ενοτήτων	58
5. Επιδιώξεις και αναμενόμενα αποτελέσματα	61
6. Διδακτικό υλικό	61
7. Αξιολόγηση	61
ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ	63
1. Γενικός σκοπός της Θεατρικής Αγωγής στο Γυμνάσιο.....	63
2. Σκοποί της Θεατρικής Αγωγής στο Γυμνάσιο	63
3. Συγκεκριμένοι στόχοι – κατευθύνσεις και περιεχόμενο γενικών ενοτήτων	64
4. Επιδιώξεις και αναμενόμενα αποτελέσματα	65
5. Διδακτικό υλικό	65
6. Αξιολόγηση	66
ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ	67
1. Γενικός σκοπός της Θεατρικής Αγωγής στο Ενιαίο Λύκειο	67
2. Σκοποί της Θεατρικής Αγωγής στο Ενιαίο Λύκειο	67
3. Αναλυτικά στο Ενιαίο Λύκειο. Συγκεκριμένοι στόχοι – κατευθύνσεις και περιεχόμενο γενικών ενοτήτων.....	68
4. Επιδιώξεις και αναμενόμενα αποτελέσματα	69
5. Προτεινόμενα διδακτικά μέσα	69
6. Αξιολόγηση	70
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	72

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ

1. Εισαγωγή: Θέατρο και Παιδεία.

Α. Το Θέατρο, όπως και το παιχνίδι, συνδέεται με την ανάγκη του ανθρώπου στο σύνολό του και του παιδιού ειδικότερα να εκφραστεί δημιουργικά αντιμέτωπος με τον καθημερινό κόσμο και την πραγματικότητα, μέσα από μια συμβολική γλώσσα φαντασιακού χαρακτήρα.

Παιδαγωγικό μέσο έκφρασης και γνώσης, επικοινωνίας και αίσθησης, το Θέατρο αφορά πολλαπλά αντικείμενα και συσχετισμούς δυνάμεων στο σχολείο: την προφορική γλώσσα, τη χρήση του χώρου, τη δημιουργική γλώσσα του σώματος, τη σχέση με τα κείμενα, την πρωτότυπη συγγραφή, αλλά και το ρόλο της εφευρετικότητας, της φαντασίας, καθώς και της ενεργοποίησης του μαθητή (ατομικά και συλλογικά, μέσα στην ομάδα).

Το παιδί και ο νέος μέσα από τη διαδικασία της Θεατρικής Παιδείας καλλιεργεί τις φυσικές, διανοητικές και ψυχικές του ικανότητες. Με τη δύναμη της φαντασίας και την ελευθερία των συναισθημάτων φθάνει να κατασκευάσει το δικό του κόσμο μεταμορφώνοντας το πραγματικό σε μαγικό. Η συναισθηματική του ζωή αποκτά οντότητα και αυτονομία, ενώ παράλληλα η αίσθηση της προσωπικής δημιουργίας μέσα στην ομάδα σπλιρίζει το νεαρό μαθητή με πίστη στον εαυτό του, αυτογνωσία και επικοινωνιακή δύναμη. Μαθαίνει να σέβεται τους κανόνες της ομάδας, να συνθέτει μέσα από το διάλογο, αποδεσμεύοντας εγωισμούς και άλλες αδυναμίες. Το σημαντικότερο: δεν χρειάζεται πια ο φόβος για να πεισθεί, η μάθηση συνδέεται με την ελευθερία έκφρασης και την πολυφωνία.

Αλλά και στην καλλιτεχνική του διάσταση το Θέατρο στο σχολείο πάλι είναι άμεσα συνδεδεμένο με την παιδαγωγική του ιδιότητα και φύση. Το παιδί γνωρίζει προοδευτικά και αρχίζει να χρησιμοποιεί τη θεατρική γλώσσα, μέσα από την πρακτική της φυσικής άσκησης ή τη διαδικασία του θεατρικού παιχνιδιού και των ρόλων, καθώς και τους πιο σύνθετους κώδικες θεατρικής επικοινωνίας (θεατρική παράσταση), δημιουργώντας έναν «ποιητικό» χώρο συμβολοποίησης με το σώμα, το λόγο, τα αντικείμενα.

Όμως η αισθητική αυτή εμπειρία διακρίνεται από την αντίστοιχη του επαγγελματικού θεάτρου γιατί στόχος της δεν είναι αποκλειστικά το ίδιο το θέαμα, το καλλιτεχνικό έργο. Εδώ η εμπειρία είναι μέσο έκφρασης και αίσθησης, χώρος επικοινωνίας και ενεργούς μάθησης. Με το Θέατρο ως εφαρμογή ο ανήλικος μαθητής περνάει σταδιακά σε μια συνθετική αντίληψη του Κόσμου, ενώ συγχρόνως τολμά και την προσωπική του ένταξη στο κοινωνικό πλαίσιο με το σώμα, το νου και την ψυχή. Μαθαίνει παίζοντας τα γεγονότα της ζωής, ερμηνεύει την ανθρώπινη συμπεριφορά, αναλύει τους χαρακτήρες, και δημιουργεί μέσω της μεταμόρφωσης τις δικές του προτάσεις.

Αλλά και στην περίπτωση, που κάτι παρόμοιο έχει ήδη κατακτηθεί από τους μαθητές μεγαλύτερης ηλικίας, το Θέατρο τόσο μέσα από τη θεωρητική προσέγγιση (Ιστορία, Σημειολογία της παράστασης,

Κοινωνιολογία του Θεάτρου, κ.τ.λ.), όσο και μέσα από την καλλιτεχνική δημιουργία (θεατρικό δρώμενο, θεατρικό σκετς, αυτοσχεδιασμός, παραγωγή δραματικού διαλόγου και κορυφαία στιγμή της τη θεατρική παράσταση), συμβάλλει στη συνειδητοποίηση του κοινωνικού γίνεσθαι και την ενεργοποίηση του ψυχο-πνευματικού δυναμικού του νέου. Αξίζει τέλος να τονισθεί, ως συνέπεια της δύναμης της επικοινωνίας του Θεάτρου, η ανάπτυξη αξιών και προτύπων στους νέους, και μάλιστα με άξονα τα κοινά πολιτισμικά δεδομένα, έτσι ώστε να γίνεται όλο και πιο εμφανής η πολιτισμική ταυτότητα των λαών και των ατόμων και η παγκοσμιότητα της ανθρώπινης γλώσσας.

Στην εκπαιδευτική διαδικασία, το Θέατρο αντικαθιστά το μονόδρομο από την έδρα στα θρανία: η προσωπική πλέον συμμετοχή στην επεξεργασία του γνωστικού αντικείμενου σε συνδυασμό με την εμπειρία της πράξης, της ομαδικής εργασίας, της συναισθηματικής συμβολής και εντέλει με την ελευθερία της καλλιτεχνικής διαδρομής οδηγεί σε μια γόνιμη μέθοδο πρόσληψης και στην ανάπτυξη ενός παιδαγωγικού συστήματος στιβαρού και ευέλικτου μαζί.. Ο ενεργητικός ρόλος του μαθητή, που η πορεία της Θεατρικής Αγωγής έρχεται να προτείνει στο σημερινό σχολείο, αποτελεί πλέον απαίτηση και στόχο της ελεύθερης και δημοκρατικής εκπαίδευσης (μαθητοκεντρική διδασκαλία). Τέλος η διαπολιτισμική επικοινωνία και παιδεία, που η θεατρική γλώσσα επιτρέπει, αλλά και η διεπιστημονική γνώση που η φύση του διδακτικού αντικείμενου διεκδικεί, συμπληρώνουν την παιδευτική και παιδαγωγική ταυτότητα του Θεάτρου.

Ο ρόλος του Θεάτρου μπορεί να είναι πραγματικά καθοριστικός, αφού μαθαίνει στο παιδί και το νέο να εκφράζεται, να επικοινωνεί, να παρατηρεί, να αναλύει, να αντιλαμβάνεται τα αποτελέσματα και τα αίτια τους, αλλά και τις διαδρομές που οδηγούν από το ένα στο άλλο. Έτσι με την αναλυτική βάση και εν συνεχεία με τη σύνθεση (ρόλος, σκηνή, παράσταση) μπορούμε να δούμε ένα ολοκληρωμένο έργο ζωής.

β. Αν θελήσουμε να αναφερθούμε στη σημερινή κατάσταση της Θεατρικής Παιδείας στο σχολείο, η πραγματικότητα θα μας απογοητεύσει.

Καταρχήν δεν έχει ως τώρα εκπονηθεί Πρόγραμμα Σπουδών, που να περιλαμβάνει το Θέατρο ανάμεσα στα διδακτικά αντικείμενα, όταν στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες αυτό αποτελεί από καιρό πραγματικότητα.. Ύστερα, δεν έχουν γραφτεί σχετικά διδακτικά βιβλία, εκτός από το βιβλίο για το δάσκαλο του Δημοτικού, που όμως αναφέρεται αποκλειστικά στο Θεατρικό Παιχνίδι περιορίζοντας έτσι τους ορίζοντες του Θεάτρου. Η γνωριμία του μαθητή με το θεατρικό έργο γίνεται μόνο με τη μορφή του «δραματικού κειμένου», ως φιλολογικό δηλαδή είδος, απογυμνωμένο από την ιδιαίτερή του αξία, τη θεατρικότητα.

Από την άλλη βέβαια υπάρχει η αφανής πραγματικότητα, το όνειρο: οι θεατρικές ομάδες στα σχολεία ολοένα και αυξάνονται και οι παραστάσεις τους δίνουν όλο και περισσότερο το στίγμα της μεγάλης αγάπης των παιδιών και των εφήβων για τη θεατρική τέχνη. Έτσι την κατά καιρούς ξεστρατισμένη και λαθεμένη αντίληψη – συνήθως συνυφασμένη με μια συντηρητική κοινωνική στάση - για το τι είναι «σχολικό θέατρο», η οποία το θεωρούσε ως μια ανούσια αντιπαιδαγωγική, επετειακή συνήθως εκδήλωση στην υπηρεσία της ιδεολογίας και θρησκείας, διαδέχεται η ουσιαστική σημασιολόγησή του. Η έννοια «σχολικό θέατρο» στην καθιερωμένη πλέον σημασία της είναι συνώνυμη της χαράς της δημιουργίας, της επικοινωνιακής έκφρασης, της καλλιτεχνικής ευαισθητοποίησης των μαθητών και βαθιάς ανθρωπιστικής διαπαιδαγώγησής τους.

Βέβαια, το αίτημα της ολοκληρωμένης Θεατρικής Παιδείας δεν περιορίζεται πια στα πλαίσια (προετοιμασία και ανέβασμα) της θεατρικής παράστασης, όσο σημαντικό βήμα κι αν είναι. Ο αυτοσχεδιασμός, η δραματοποίηση, καθώς και άλλες μορφές δραματικής έκφρασης, αλλά και η θεωρητική προσέγγιση του Θεάτρου (Ανάλυση δραματικών κειμένων, Ιστορία Θεάτρου, Θεωρία Θεάτρου κ.ά.) και τέλος η επαφή του μαθητή με την θεατρική δημιουργία - παραγωγή και την Τέχνη γενικότερα (με την παρακολούθηση θεατρικών παραστάσεων, επισκέψεις σε πολιτιστικούς χώρους, συζητήσεις με ειδικούς της τέχνης κ.ά) συνθέτουν το πεδίο αναφοράς αυτού που ονομάζουμε «Θέατρο στην Εκπαίδευση» ή «Θεατρική Αγωγή».

Και η πολιτεία έρχεται όμως να αποδείξει με μια σειρά μέτρων και αποφάσεών της το ενδιαφέρον της για τη Θεατρική Παιδεία στον τόπο μας: με το θεσμό της επιμόρφωσης και μετεκπαίδευσης των εκπαιδευτικών, όπου διατίθενται πολλά κονδύλια από το Υπουργείο Παιδείας, τα Πανεπιστήμια και την Ευρωπαϊκή Ένωση, την εισαγωγή της Θεατρολογίας και Θεατρικής παιδείας σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο σε Πανεπιστημιακά (Παιδαγωγικά κυρίως) Τμήματα, τη δημιουργία ειδικών Τμημάτων Θεατρικών Σπουδών, την εκπόνηση διδακτορικών διατριβών σε συναφή γνωστικά αντικείμενα, την ολοένα και περισσότερο αυξανόμενη πανεπιστημιακή έρευνα και βιβλιογραφία, τη διοργάνωση επιστημονικών ημερίδων, συνεδρίων και εκδηλώσεων.

Ακόμα η θεσμοθέτηση εδώ και τρία χρόνια από το ΥΠΕΠΘ (σε συνεργασία με τη Γ.Γ.Ν.Γ. και την ΟΛΜΕ) των «Πανελληνίων Μαθητικών Αγώνων Αρχαίου Δράματος και Σύγχρονου Θεάτρου» αποτελεί έμπρακτη εκδήλωση του ενδιαφέροντος της πολιτείας για το Θέατρο στο σχολείο.

2. Μεθοδολογία σχεδιασμού και έρευνας του Ε.Π.Π.Σ.

α. Στην εκπόνηση του Ε.Π.Π.Σ. ελήφθησαν υπόψιν οι γενικότερες αρχές και η φιλοσοφία της σύγχρονης εκπαίδευσης, που στοχεύει σε ένα σχολείο ελεύθερο και δημοκρατικό δίνοντας το προβάδισμα στην ενεργητική προσέγγιση του γνωστικού αντικειμένου από τους μαθητές. Ακόμα η διαμόρφωση σφαιρικής, ολόπλευρης προσωπικότητας του μαθητή με την παράλληλη καλλιέργεια των διανοητικών, ψυχικών, σωματικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων του από τη μια, και η σύνδεση θεωρίας και πράξης από την άλλη, αποτέλεσαν τις κύριες παραμέτρους στις οποίες βασίστηκε ο σχεδιασμός του Ε.Π.Π.Σ. (βλέπε βιβλία Π.Ι. και σχετικές οδηγίες της Σ.Ο. του προγράμματος).

β. Διαγράψαμε τις γενικές κατευθύνσεις και στόχους προς τις οποίες πρέπει να συγκλίνουν τα επιμέρους διδακτικά επίπεδα του προγράμματος σπουδών, αλλά και τα επιμέρους μαθήματα, που να καθιστούν το πλαίσιο ενιαίο. Για την πληρέστερη κατανόηση του Ε.Π.Π.Σ. θεωρήσαμε σκόπιμο να ξεκινήσουμε από τις πρώτες τάξεις του Δημοτικού (όπου το θέατρο προτείνεται κυρίως ως παιδαγωγικό μέσο και όχι ως ιδιαίτερο γνωστικό αντικείμενο προς το παρόν) και να ανέλθουμε ως τις ανώτερες βαθμίδες της διδακτικής πυραμίδας στο Ενιαίο Λύκειο: [εδώ η θεατρική αγωγή αντιμετωπίζεται ως σύνθετο γνωστικό αντικείμενο αφενός και ως αισθητική προσέγγιση της καλλιτεχνικής δημιουργίας αφετέρου).

γ. Η σπειροειδής εξέλιξη και διάταξη των διδακτικών κατηγοριών, που επανέρχονται σε ψηλότερο και ευρύτερο επίπεδο αποτελεί βασικό στοιχείο της σύλληψης του Ε.Π.Π.Σ.

Το Ε.Π.Π.Σ. συντάχθηκε με βάση τους εκπαιδευτικούς στόχους της Θεατρικής Αγωγής χωρίς όμως αυτοί να αντιμετωπίζονται στατικά ή τυποποιημένα, εφόσον μάλιστα πρόκειται για αισθητικής εκτός των άλλων κατηγορίας αντικείμενο, όπου η διδακτική προσέγγιση παίρνει ταυτόχρονα και τη μορφή προσωπικής δημιουργικής πράξης.

Έτσι βασιστήκαμε στην προϋπόθεση ότι οι στόχοι δεν είναι απλά διδακτικοί αλλά και εκφραστικοί συνδυάζοντας τη γνώση με την πράξη / εμπειρία (δραστηριότητες μαθητών) και αποτελούν ευέλικτες, καθοδηγητικές κατευθύνσεις, που θα διαμορφωθούν ή θα εμπλουτισθούν από την διδακτική πράξη.

δ. Τέλος στο επίπεδο της έρευνας και της διαμόρφωσης των συγκεκριμένων διδακτικών επιπέδων και της κατηγοριοποίησής τους σε ενότητες κ.λπ., λάβαμε υπόψιν μας τα αντίστοιχα υπάρχοντα Προγράμματα Σπουδών της Ελλάδας και άλλων χωρών (Αγγλία, Η.Π.Α., Καναδάς, Γαλλία, Ισπανία κ.α.), όπου ήδη διδάσκεται το θέατρο, καθώς και βιβλία σχολικά και άλλα, εκπαιδευτικό υλικό κ.ο.κ. (βλέπε σχετική βιβλιογραφία στο τέλος).

Οι σημαντικότερες κατευθύνσεις στη διδακτική προσέγγιση του Θεάτρου, που εκφράζονται από τα αντίστοιχα ευρωπαϊκά Προγράμματα Σπουδών, είναι οι εξής:

- η *αγγλοσαξωνική* (Αγγλίας, Καναδά, Η.Π.Α.), όπου το Θέατρο ως Δράμα εμφανίζεται κυρίως στην παιδαγωγική-διδακτική του διάσταση, που στοχεύει στην ανθρώπινη συμπεριφορά, στην ικανότητα να ακούσει τον άλλο και να προσαρμοζέσαι στην ομάδα, και πολύ λιγότερο ως καλλιτεχνική δημιουργία. Στην Αγγλία μάλιστα το Δράμα διδάσκεται ήδη από το Δημοτικό σχολείο σε συνδυασμό με τη Μουσική και το Χορό, αλλά και όπου η διδακτική μεθοδολογία το κρίνει απαραίτητο ως μέσο για την περαιτέρω προσέγγιση άλλων διδακτικών αντικειμένων του προγράμματος (Cross Curriculum), όπως της Γλώσσας, της Ιστορίας, κ. ά.. Από δεκαεσσάρων έως δεκαέξι χρονών το Θέατρο διδάσκεται συστηματικά (επίπεδο GCSE) και αφορά κυρίως την πρακτική ικανότητα των μαθητών στο Δράμα. Η διδασκαλία του Δράματος εδώ περιλαμβάνει τρία στάδια: το Making plays, δηλαδή το στάδιο της Δημιουργίας με στόχο την εξερεύνηση και επικοινωνία ιδεών και αισθημάτων, καθώς και την ανίχνευση των μορφών δραματικής έκφρασης (αυτοσχεδιασμός, role-playing κ.ά). Το Performing plays, το στάδιο της Παράστασης, αφορά την ολοκληρωμένη θεατρική δραστηριότητα (αποσπασμάτων έργων ή άρτιων θεατρικών έργων) μαζί με τη γνώση των απαραίτητων τεχνικών θεάτρου (χώρος, συντελεστές παράστασης, σκηνικά στοιχεία, φωτισμός κλπ). Τέλος, το Responding, της Κριτικής, κλείνει τον κύκλο του Δράματος με την κριτική ανάλυση, τη συζήτηση, τη σύγκριση, επανάληψη και αξιολόγηση τόσο του διδακτικού αντικειμένου όσο και του τρόπου εργασίας των μαθητών κλπ. Παρόμοια κατεύθυνση ακολουθούν ο Καναδάς και οι Η.Π.Α. Ως προς τον Καναδά, τόσο στο Δημοτικό όσο και στη μέση Εκπαίδευση, προβλέπεται διδασκαλία του θεάτρου μαζί με τις άλλες τέχνες (Χορός, Μουσική, Οπτικές Τέχνες). Το Θέατρο κατηγοριοποιείται στα παρακάτω πεδία **α)** Perception - Αντίληψη, **β)** Exploration - Εξερεύνηση των εκφραστικών μέσων, **γ)** Actualisation - Δραστηριοποίηση και **δ)** Retroaction – Ανάλυση / Κριτική. Η δραματική γλώσσα εδώ αντιμετωπίζεται ως μέσο όξυνσης της αντίληψης και της ευαισθησίας του μαθητή, αλλά και για να του δώσει εφόδια να επικοινωνήσει με τους άλλους. Τέλος στις Η.Π.Α. το Θέατρο, παρόλο που υπάρχει στο πρόγραμμα, δεν είναι ακριβώς καθορισμένο. Σε γενικές γραμμές, διδάσκεται όπως στον Καναδά μαζί με τις άλλες τέχνες (Μουσική, Χορός, Πλαστικές Τέχνες) μέσα στα ίδια πλαίσια της ανάπτυξης της προσωπικότητας του μαθητή. Τα σύγχρονα μέσα διδασκαλίας εδώ επιτρέπουν την έρευνα και σύνδεση των τεχνών μεταξύ τους (διεπιστημονικά – διαπολιτισμικά).
- η *γαλλική* με επίκεντρο την καλλιτεχνική-αισθητική διάσταση του Θεάτρου: η διδασκαλία του, στο Δημοτικό καταρχήν, αφορά κυρίως το δραματικό παιχνίδι και πραγματοποιείται με τη μορφή του partenariat (συνεργασία παιδαγωγού και καλλιτέχνη). Στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση το Θέατρο έχει ως άξονες **α)** την προσωπική έκφραση και το δραματικό παιχνίδι, **β)** την εισαγωγή στη θεατρική γλώσσα (χώρος, συντελεστές παράστασης, κ.ά.), **γ)** τη συνάντηση με τη ζωντανή

δημιουργία του θεάτρου και **δ)** (στο ανώτερο επίπεδο) τη συνάντηση με τους άλλους τομείς της Αισθητικής - Τέχνης. Ο μαθητής καλλιεργεί, πρακτικά κυρίως, τόσο την ατομική του δημιουργικότητα (αυτοσχεδιασμός, ανάγνωση δραματικού ή αφηγηματικού κειμένου κ.ά.), όσο και την ομαδική έκφραση μέσα από κανόνες του θεάτρου (π.χ. σχέση με παρτενέρ). Τέλος προσεγγίζει τη σκηνική πραγματικότητα, τις θεατρικές μορφές, στην ιστορική τους εξέλιξη αλλά και την ποικιλία της σημερινής τους εφαρμογής στο σύγχρονο θέατρο.

Η Ισπανία προσεγγίζει αρκετά τη γαλλική κατεύθυνση στη διδασκαλία του Θεάτρου στο σχολείο. Στο Δημοτικό το Θέατρο είναι ενσωματωμένο στο πρόγραμμα με τις Πλαστικές Τέχνες και τη Μουσική και περιλαμβάνει σωματική έκφραση, παντομίμα, Θέατρο Σκιών κ.ά. Στο Γυμνάσιο (12 – 16 χρονών) δεν είναι ανεξάρτητο αντικείμενο αλλά διδάσκεται ως μέρος της Φιλολογίας από τη μια (Θεωρία) και ως φυσική άσκηση στη Γυμναστική από την άλλη (Πρακτική). Στο Λύκειο πλέον διδάσκεται αυτόνομα, ως καλλιτεχνικό αντικείμενο. Η σύνθεση πρακτικής και θεωρητικής κατάρτισης των μαθητών οδηγεί στη θεατρική παράσταση ή άλλη συλλογική εργασία ή έρευνα πάνω σε τεχνικές θεάτρου κ.ά. Η σωματική / κινησιολογική έκφραση όσο και η αισθητική δημιουργία έχουν το προβάδισμα.

- η γερμανική, που έχει κοινά σημεία με την αγγλοσαξωνική: εδώ το Θέατρο παίρνει τη μορφή του *jeu pedagogique*, δηλαδή θεωρείται ως πηγή παιδείας και ανάπτυξης των νέων. Βέβαια, δεν διδάσκεται σε όλα τα σχολεία, αφού μάλιστα η εκπαίδευση στη Γερμανία δεν είναι ενιαία. Πάντως προς το τέλος των σχολικών σπουδών, όσοι μαθητές επιθυμούν να ασχοληθούν πιο συστηματικά με το Θέατρο μπορούν να το κάνουν στα πλαίσια μιας ερασιτεχνικής πρακτικής, ιδωμένης πάντα στην παιδαγωγική της διάσταση.

Το προτεινόμενο Πρόγραμμα Σπουδών προσπαθεί να ισορροπήσει τις δύο βασικές κατευθύνσεις διδασκαλίας του Θεάτρου, παιδαγωγική και καλλιτεχνική, αναγνωρίζοντας το ξεχωριστό ρόλο της καθεμιάς στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του μαθητή, αλλά και τη συνθετική φύση της τέχνης του Θεάτρου που επιτρέπει στο νέο να ανακαλύψει μέσα από το ίδιο αντικείμενο διαφορετικές ματιές και απόψεις, οργανικά εντασσόμενο μέσα στα πλαίσια της ελληνικής πραγματικότητας.

3. Γενικοί Στόχοι του Θεάτρου στο σχολείο.

Το Θέατρο στο σχολείο συναντά την Παιδαγωγική, αφού στοχεύει κυρίως στο να αναδείξει τη δημιουργικότητα και τη φαντασία του παιδιού, να αναπτύξει το ψυχικό του δυναμικό και να καλλιεργήσει τις κλίσεις και δεξιότητές του.

Η γνωριμία του παιδιού με τον εαυτό του (αυτογνωσία) και με το περιβάλλον, καθώς και η τοποθέτησή του σε σχέση με τον άλλο είναι άλλος ένας σημαντικός στόχος της Θεατρικής Αγωγής και Παιδείας στο σχολείο. Μέσα από τη δραματική έκφραση ο μαθητής ανακαλύπτει τις δυνατότητές του, συνειδητοποιεί τις ικανότητές του, αλλά και περιορίζει τις εγωιστικές του τάσεις. Έτσι μαθαίνει να ζει αρμονικά με τους άλλους.

Η διαδικασία επίσης της δημιουργίας των ρόλων (χαρακτήρες), μέσα από τη δραματοποίηση, οδηγεί το μαθητή στην εμπάθνηση των ανθρώπινων προβλημάτων και των σχέσεων. Η Θεατρική Αγωγή και Παιδεία μαθαίνει στο παιδί και το νέο τη ζωή, τη δράση, το βοηθάει να κατανοήσει τον κόσμο και να σχηματίσει προοδευτικά τη δική του κοσμοθεωρία, αντίληψη του κόσμου και της ζωής.

Η γνωριμία του μαθητή με τον κόσμο της Τέχνης, η αισθητική καλλιέργεια του έτσι, ώστε, εκτός των άλλων, να γίνει ένας καλός θεατής αύριο, είναι ακόμα ένας στόχος της Θεατρικής Αγωγής στο σχολείο. Βεβαίως η αισθητική εμπειρία εδώ μετέχει της Παιδαγωγικής, δεν αυτονομείται πολιτιστικά, αφού προέχει η ίδια η εμπειρία.

Η γνώση των καλλιτεχνικών δημιουργημάτων και πολιτιστικών επιτευγμάτων (Θεατρική Τέχνη) τόσο της χώρας μας όσο και των άλλων χωρών οδηγεί το παιδί στη διεύρυνση των πολιτισμικών του οριζώντων, στη διαμόρφωση στάσεων και αισθητικών ικανοτήτων απέναντι στο πολιτισμικό γίγνεσθαι. Έτσι αναπτύσσεται η πολιτισμική του ταυτότητα και σταδιακά δημιουργείται η συνείδηση για τον μελλοντικό Ευρωπαϊό πολίτη.

Σχετικός στόχος του μαθήματος είναι να οδηγήσει το μαθητή στη συνθετική διασύνδεση των Τεχνών (παραγωγικές δημιουργικές εργασίες), ώστε να ολοκληρώσει την προσωπικότητά του και την πολιτισμική του ταυτότητα. Αλλά και η επιδίωξη γενικότερα της καλλιτεχνικής έρευνας, η μεθοδολογία και χρήση των μέσων και υλικών της Θεατρικής-Καλλιτεχνικής Παιδείας, με τη σύνδεση Θεωρίας - Πράξης, μέσα από δημιουργικές αισθητικές δραστηριότητες προσδιορίζουν επίσης το γνωστικό - εκπαιδευτικό άξονα της Θεατρικής Αγωγής. Ως κορυφαία στιγμή σ' αυτή την εξελικτική διαδικασία μπορεί να θεωρηθεί η σχολική θεατρική παράσταση, πεδίο έκφρασης των πολυδιάστατων μορφών έκφρασης του Θεάτρου.

Εκπαιδευτικά, η Θεατρική Αγωγή στοχεύει στο να διευρύνει και να εμβαθύνει τις παιδαγωγικές διαδικασίες αλλάζοντας α) τις σχέσεις διδασκάλων-μαθητών, β) τις σχέσεις μαθητών μεταξύ τους, γ) τη φύση του γνωστικού αντικειμένου, που μέσα από δημιουργική ελεύθερη έκφραση αναφέρεται σε ψυχικές ή φυσικές διαδικασίες - πράξεις, ενώνοντας το σχολείο με τη ζωή, και τέλος πραγματώνοντας το πρόγραμμα ελεύθερης και υποχρεωτικής παιδείας στο σχολείο.

4. Μεθοδολογία και Γενικό πλαίσιο Διδασκαλίας.

α. Μεθοδολογία Διδασκαλίας.

Η διδασκαλία πρέπει στα πλαίσια του Ε.Π.Π.Σ. να ακολουθεί τις γενικές αρχές της εκπαίδευσης και να στηρίζεται σε σύγχρονα παιδαγωγικά κριτήρια, όπως:

- η διαμόρφωση ελεύθερης, δημοκρατικής προσωπικότητας του μαθητή
- το να στηρίζεται στην αυτενέργεια του παιδιού
- η σύνδεση της θεωρίας με την πράξη
- η επαγωγική πορεία της μάθησης από το μέρος στο όλο, από το απλό στο σύνθετο και από το συγκεκριμένο στο αφηρημένο
- η σύνδεση της μάθησης με την έρευνα και της γνωστικής διαδικασίας με την ανάλυση και τη σύνθεση, ώστε να προωθείται η κριτική και συνθετική σκέψη του μαθητή
- το να είναι σαφείς οι στόχοι της διδασκαλίας, ώστε να κινεί εξ αρχής το ενδιαφέρον του μαθητή
- το να συναιρείται η ύλη με τα μέσα και τη μέθοδο της διδασκαλίας

Ακόμα, σύμφωνα με τις παιδαγωγικές μεθοδολογικές αρχές των μαθημάτων της Αισθητικής Αγωγής, θα πρέπει η διδασκαλία του Θεάτρου:

- να στηρίζεται στην εξωτερίκευση των συναισθημάτων, των εκφράσεων της δημιουργικής φαντασίας και των καλλιτεχνικών δεξιοτήτων των μαθητών
- να στηρίζεται στη δυναμική συνεργασία και αρμονική συνύπαρξη της ομάδας (αυτοσυνκέντρωση, πειθαρχία, συλλογική συνείδηση). Η γενική παιδαγωγική αρχή της διδασκαλίας στηρίζεται στους επικοινωνιακούς κώδικες για να περνά το αντικείμενο από τον παιδαγωγό στο μαθητή και αντίστροφα, μέσα από μια ενεργητική διαδικασία..

- να προσπαθεί, ώστε η γνωριμία με την Τέχνη στο σχολείο να συμβάλει στην καλλιέργεια μιας ανθρωπιστικής αλλά και αισθητικής παιδείας στους μαθητές, γεφυρώνοντας το χάσμα ανάμεσα στον κόσμο της στερείρας πληροφόρησης και τεχνολογίας και στον κόσμο του Πολιτισμού και μιας ποιοτικής μετεξέλιξης της κοινωνίας
- να αντιμετωπίζεται ως συνδυασμός θεωρητικής γνώσης και πρακτικής εμπειρίας, και μάλιστα με τέτοιο τρόπο, ώστε να συγκοινωνούν ει δυνατόν όλα τα διδακτικά πεδία μεταξύ τους δημιουργώντας ένα ενιαίο σύνολο μιας ζωντανής πολύπλευρης διαδικασίας, όπου τόσο ο παιδαγωγός- καλλιτέχνης όσο και ο μαθητής θα αναλάβουν έναν υπεύθυνο, ενεργητικό και ουσιαστικό ρόλο διαμορφώνοντας ο καθένας αντίστοιχα το διδακτικό αντικείμενο και συμβάλλοντας στη συνεχή αξιολόγησή του.

β. Γενικό πλαίσιο διδασκαλίας.

Ως εκ της παιδαγωγικής φύσεως του Θεάτρου, και των αντίστοιχων στόχων που θέτει η Θεατρική Αγωγή στο σχολείο, δάσκαλος δεν μπορεί κατά κύριο λόγο να είναι παρά ο ίδιος ο παιδαγωγός, ο οποίος έχει άμεση σχέση και επαφή με το παιδί.

Βέβαια ο εκπαιδευτικός θα χρειασθεί προς τούτο ειδική επιμόρφωση σε θέματα Θεατρικής Παιδείας έτσι, ώστε να οδηγήσει αποτελεσματικά τα παιδιά στην ολοκληρωμένη έκφραση των δημιουργικών τους ικανοτήτων, ευαισθητοποιώντας αντίστοιχα το αισθητικό - καλλιτεχνικό τους κριτήριο. Ιδιαίτερα στο Δημοτικό μπορεί και πρέπει ο πολυδύναμος δάσκαλος, που είναι κατεξοχήν παιδαγωγός (l'artiste pedagogue), να ασχοληθεί με τη Θεατρική Αγωγή των παιδιών. Δεν αποκλείεται βέβαια και η μορφή του partenariat, την οποία εφαρμόζουν οι Γάλλοι τόσο στην Πρωτοβάθμια όσο και στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: της συνεργασίας δηλαδή του δασκάλου - παιδαγωγού με έναν καλλιτέχνη (ηθοποιό, σκηνοθέτη). Αλλά και άλλη μορφή συνεργασίας είναι δυνατή, όπως αυτή με διδάσκοντες ειδικοτήτων, Μουσικής- Καλλιτεχνικών που ήδη υπάρχουν, ή θα προκύψουν στο μέλλον (Θεατρολόγοι).

Ως προς το Γυμνάσιο και το Λύκειο, επειδή οι απαιτήσεις του μαθήματος είναι περισσότερες και οι θεματικές ενότητες πιο σύνθετες (συνδυασμός θεωρίας και πράξης), τόσο ως προς την παιδαγωγική πλευρά όσο και ως προς την αισθητική, κρίνουμε ότι η παρουσία συνεργατών θα είναι πιο απαραίτητη (Θεατρολόγοι, ηθοποιοί, σκηνοθέτες, θεατρικοί συγγραφείς κ.ά.). Ακόμα τονίζουμε την ανάγκη συμμετοχής καθηγητών από ειδικότητες, όπως Μουσική, Εικαστικά κ. ά., προκειμένου να καλυφθούν όλα τα διδακτικά πεδία του θεάτρου (Τεχνικές Θεάτρου – Δημιουργία Θεατρικής Παράστασης).

Η συμμετοχή ειδικών συνεργατών στη διδασκαλία του Θεάτρου δεν σημαίνει βέβαια τον παραγκωνισμό του εκπαιδευτικού, που θα είναι ο κύριος υπεύθυνος της Θεατρικής Αγωγής. Και δεν εννοούμε μόνο τους φιλόλογους καθηγητές, αλλά εκπαιδευτικούς όλων των ειδικοτήτων, εφόσον η εμπειρία έχει δείξει ότι διαθέτουν παιδεία υψηλού επιπέδου, ειδική γνώση και σχετική εμπειρία (θεατρικές παραστάσεις, συμμετοχή στο θεσμό των «Πανελληνίων Μαθητικών Καλλιτεχνικών Αγώνων», που οργανώνει το ΥΠΕΠΘ σε συνεργασία με τη Γ.Γ.Ν.Γ.) και τέλος το μεράκι να ασχοληθούν με το θέατρο στο σχολείο.

5. Διδακτικό Υλικό.

Η διδασκαλία του μαθήματος της Θεατρικής Αγωγής θα γίνεται με τη χρήση πλούσιου διδακτικού υλικού (συγγραφικό, εποπτικό)σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Θα πρέπει όμως να είναι

καθαρή η «αρχή» του θεάτρου, ότι το κύριο υλικό του είναι το σώμα και η ψυχή του ηθοποιού, άρα και του μαθητή.

Το διδακτικό υλικό που προτείνεται (κείμενα, ιστορία, θεωρία του Θεάτρου) μπορεί να επιλέγεται ελεύθερα από τον εκπαιδευτικό. Οι έννοιες που προτείνονται δεν ακολουθούν ευθύγραμμη πορεία αλλά παρατακτική.

6. Αξιολόγηση.

Η αξιολόγηση στην εκπαίδευση σήμερα τείνει να αποτελεί οργανικό τμήμα τόσο της διδασκαλίας όσο και της εκπόνησης αναλυτικών προγραμμάτων, αφού βάσει αυτής αναθεωρούνται και αλλάζουν κάποτε οι στόχοι ή το περιεχόμενο των διδακτικών ενοτήτων ή και η μεθοδολογική προσέγγισή τους.

Ευνόητο είναι ότι αυτού του τύπου η αξιολόγηση πραγματοποιείται σε δύο επίπεδα:

1. ως προς το διδακτικό αντικείμενο και τη διδασκαλία του (διδάσκων) και
2. ως προς τους μαθητές

Δηλαδή μέσα από την αξιολόγηση αναπτύσσονται κριτήρια και στόχοι επίδοσης των μαθητών αλλά και κρίνονται τα συνολικά αποτελέσματα πρόσληψης του αντικειμένου, καθώς και η διδασκαλία, ο τρόπος προσέγγισης του αντικειμένου κ. ά. Αυτή η σφαιρικής μορφής αξιολόγηση είναι γενικό αίτημα της εποχής και της σύγχρονης παιδαγωγικής: το πρότυπο της μαθητοκεντρικής διδασκαλίας δίνει έτσι την ευκαιρία στο μαθητή να αυτοαξιολογείται, αλλά και να αξιολογεί ο ίδιος το διδακτικό αντικείμενο μέσα από ανάλογες εργασίες, ερωτήσεις κλπ. Ο παιδαγωγός επίσης έχει την ευκαιρία, μέσα από μια συνεχή και καθημερινή πορεία, να κρίνει και να αξιολογεί τη δουλειά του, τις μεθόδους και τα μέσα που χρησιμοποιεί και τελικά το διδακτικό αντικείμενο στο σύνολό του. Εξάλλου οι καλλιτεχνικές δραστηριότητες και μάλιστα το Θέατρο προσφέρονται για τέτοιου είδους συνολική αξιολόγηση (από αμφότερους τους συμμετέχοντες στην παιδαγωγική πράξη).

Αναλυτικά αξιολογείται:

1. Το διδακτικό αντικείμενο και η διδασκαλία του, δηλαδή το περιεχόμενο/ ύλη, η μέθοδος διδασκαλίας, τα μέσα (βιβλία, εποπτικό υλικό κ. ά.), η σύνδεση με το σύνολο του εκπαιδευτικού προγράμματος, η σύνδεση με τα κοινωνικά δεδομένα και τον επαγγελματικό προσανατολισμό κ. ά.
2. Ο μαθητής, δηλαδή η προσληπτική του ικανότητα και οι επιμέρους δεξιότητές του (παρατηρητικότητα, δημιουργικότητα, φαντασία, αυτοσυγκέντρωση, συνεργασία, πειθαρχία, συνθετική σκέψη, πρωτοβουλίες, δραστηριοποίηση κ. ά). Η αξιολόγηση πρέπει δηλαδή να αφορά στο γνωσιολογικό, συναισθηματικό και ψυχοκινητικό δυναμικό του μαθητή, σε αντιστοιχία με τους στόχους της Θεατρικής Αγωγής και Παιδείας.

Τρόποι αξιολόγησης, ενδεικτικά, μπορεί να είναι:

- Ερωτηματολόγια, προφορικά ή γραπτά για το τι άρεσε περισσότερο στους μαθητές στο τέλος μαθήματος ή ενότητας (βαθμός ενδιαφέροντός τους) ή παρατηρήσεις τους στο διδακτικό αντικείμενο, διδασκαλία του κ. ά.

- Εργασίες ατομικές ή ομαδικές, όπως προφορική ή γραπτή έκθεση απόψεων ή παρατηρήσεων και προτάσεων, δημιουργικές εργασίες ή έρευνα (συνέντευξη από ειδικούς θεάτρου, συνεργασία με φορείς θεάματος, παρουσίαση εντυπώσεων και κρίσεων από παράσταση ή επίσκεψη σε Θέατρο, Μουσείο κ.ά).
- Γραπτά τεστ σε μεγάλες τάξεις (Λύκειο), όπου πλέον η διδακτέα ύλη επεκτείνεται σε πολλά γνωστικά πεδία και απαιτείται ιδιαίτερη ανάπτυξη κριτικής και συνθετικής σκέψης από τους μαθητές.
- Η ενεργός συμμετοχή των μαθητών στην όλη πρακτική διαδικασία (ασκήσεις, αυτοσχεδιασμός, δρώμενα κ.ά.), αλλά και άλλες θεατρικές – καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, που αναδεικνύει τόσο το ίδιο το αντικείμενο και την επιτυχία του διδασκαλίας όσο και την ευαισθησία, δημιουργικότητα, ομαδικό πνεύμα και άλλες δεξιότητες των μαθητών που συμμετέχουν.
- Η δραστηριοποίηση, ο σχεδιασμός, η ατομική συμμετοχή και το ομαδικό πνεύμα στη θεατρική παράσταση στο σχολείο ή ο σχολιασμός κλπ θεατρικών παραστάσεων επαγγελματικού θεάτρου.

Έτσι συνεκτιμώνται όλα τα χαρακτηριστικά του μαθητή, σε συνδυασμό με τη συνολική εικόνα δράσης του στο σχολείο. Οι εκπαιδευτικοί βελτιώνουν το επίπεδο παιδευτικής αυτογνωσίας και διδακτικής μεθοδολογίας, εμβραθύνουν τις παιδαγωγικές σχέσεις τους με τους μαθητές, αναζητούν νέες λύσεις στην αξιολόγηση του εκπαιδευτικού υλικού αλλά και του μαθητή, δημιουργώντας μία δυναμική παρέμβαση στα εκπαιδευτικά δεδομένα.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ

1. Γενικός Σκοπός της Θεατρικής Αγωγής στο Νηπιαγωγείο

Να ενθαρρυνθούν οι προσωπικές ικανότητες και κλίσεις του παιδιού για να μπορέσει να λειτουργήσει αρμονικά τόσο το ίδιο όσο και μέσα στην ομάδα

Στόχοι μαθήματος στο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ

- Η γνώριμία του παιδιού με τον εαυτό του και η αρμονική ένταξη και συνεργασία με την ομάδα.
- Η ανάπτυξη των φυσικών και διανοητικών ικανοτήτων και η καλλιέργεια του ψυχικού κόσμου.
- Η ενθάρρυνση της δημιουργικής έκφρασης(ενεργητικός μαθητής).
- Η διαμόρφωση αισθητικής - καλλιτεχνικής αντίληψης και η παραγωγή καλλιτεχνικού προϊόντος (δέκτες και δημιουργοί).
- Η γνώριμία με άμεσο τρόπο με καλλιτεχνικά - πολιτιστικά επιτεύγματα τόσο της πατρίδας του όσο και των άλλων πολιτισμών.
- Η ενεργοποίηση και συμμετοχή του παιδιού στην παιδαγωγική διαδικασία.

Συγκεκριμένοι στόχοι - επιδιώξεις και περιεχόμενο γενικών ενοτήτων .

- Η αντίληψη και οι δυνατότητες πρόσληψης του παιδιού διαμορφώνονται ανάλογα με την ηλικία. Έτσι το Ε.Π.Π.Σ. προτείνει οι μαθητές να εισαχθούν ομαλά και προχωρήσουν σταδιακά, ανάλογα με τις ανάγκες της ηλικίας τους. Το ίδιο το αντικείμενο διευκολύνει αυτή την εξέλιξη. Κάθε επίπεδο απεικονίζει την αντίστοιχη διανοητική, εκφραστική, ψυχική και επικοινωνιακή φάση, στην οποία βρίσκεται το παιδί, ενώ η μεθοδολογική αναγκαιότητα μας επιβάλλει μια ανάλογη οργάνωση ύλης(ανταπόκρισης ηλικίας και θεματικών ενοτήτων).

Σύμφωνα με τα ανωτέρω θεωρούμε ότι στην Προδημοτική εκπαίδευση-Νηπιαγωγείο, όπου το επίπεδο συνδέεται με τον εμπειρικό τρόπο αντίληψης των παιδιών , το παιχνίδι προσφέροντας την αμεσότητα της εμπειρίας και την ελευθερία των επιλογών έκφρασης είναι ο πλέον κατάλληλος δρόμος για τη Θεατρική Αγωγή.

Τα υπάρχοντα δεδομένα επιτρέπουν να σκεφθούμε την αναγκαιότητα αυτονόμησης του αντικειμένου λόγω της έμφασης στην παιδαγωγική πλευρά του Θεάτρου που έχει ιδιαίτερα τονιστεί πλέον σε όλες τις χώρες και τα εκπαιδευτικά συστήματα.

Εφόσον ανάμεσα στα άλλα η θεατρική αγωγή συμβάλλει στην πληρέστερη προετοιμασία των παιδιών για την ένταξή τους στο παιδαγωγικό σύστημα είναι φυσικό να κατέχει πρωταρχικό ρόλο στο Αναλυτικό Πρόγραμμα.. Με την μεθοδολογία που μας παρέχει η θεατρική αγωγή το παιδί της προσχολικής ηλικίας μπορεί να αποκτήσει καλύτερες σχέσεις με τον εαυτό του και με τους άλλους. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί σωματικά ,ψυχικά και πνευματικά αφού αυτό επιδιώκει η διδακτική του θεάτρου.

Οι αναμενόμενες ικανότητες μπορούν να δοθούν επιγραμματικά ως εξής:

-ΣΩΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΙΝΗΣΙΟΛΟΓΙΚΕΣ(αναγνώριση του σώματος- του εαυτού του και των άλλων,

εξερεύνηση των δυνατοτήτων που του δίνει και των ορίων που ανακαλύπτει στο σώμα)

-ΘΟΧΙΟΪΙΑΘΕΕΑΟ ΕΑΕ ΑΕΘΝΑΟΘΕΕΑΟ(αρχές όςδ άδέείιίίίβάδ, άίεΰρñόίός όςδ ις εάέδέεΰδ
 Ύεοñάόςδ, άίάέΰεδός όιί όñüδüί όέΎόςδ έάέ Ύέοñάόςδ όιί ΰεεüί)

-ΑΕΰΟΘΕΕΑΟ (άöΰαός, δάñéñáöΰ, áéñβáάέά έάέ ááεöβüός όςδ Ύέοñάόςδ, άδέχάέñçíáóíεíäβá
 äíäΰεδóίός íçíΰδüί, áéΰεíäíð, όδçΰδός, äçíεíðñáβá Ύíðáçíüί íñöñí δñíöíééüΰ éüäíð)

-ΕΙΕΪΪΙΕΕΑΟ(εάδάíüός έάέ δñíäεçíáδέóíüð δΰíü όδçí όδíñáñáόβá, όçí εíεíüίέεΰ
 όδñáδóíçΰ, όçí áδóíñíβá, όçí áéäδéäñβá)

-ΕΑΕΕΕΘΑΧΙΕΕΑΟ (δñíóáéíñéóíüð όςδ δάδöüδόςδάδ íΎóü όςδ äçíεíðñáβáδ έάέ όςδ όΎçíός)

ΕΕ.Όçí Δñíóçíέεΰ Çεééβá έá äñóíðíä íΎóá áδü όí Α.Δ.Δ.Ο. όέδ δάñáέΰδü äíüδόςδάδ έάέ
 έáδäδéçíóáέδ:

ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ
A. Σωματική και κινησιολογική ανάπτυξη σε σχέση με το χώρο, τη σκηνή, την ομάδα, τον παρτενέρ. Κατανόηση δομών χώρου, χρόνου κ.λ.π.	A) Ασκήσεις κίνησης, χορός, ρυθμικά και πρώτα μουσικά ακούσματα, B) Συνεργασία με παρτενέρ στις αντίστοιχες ασκήσεις, Γ) Πρώτες ομαδικές ασκήσεις.
B. Ψυχοσωματική έκφραση μέσα από ελεύθερο παιχνίδι, οργανωμένο αυτοσχεδιασμό, Παντομίμα, εκφραστική μιμική.	A) Θεατρικό παιχνίδι – σύνδεση θεατρικού Παιχνιδιού με τις εικαστικές τέχνες – ενεργοποίηση με μουσικά ερεθίσματα B) Δραματοποίηση.
Γ. Ανάπτυξη της γλωσσικής και εκφραστικής ικανότητας μέσω του αυτοσχέδιου διαλόγου και της επεξεργασίας λογοτεχνικών κειμένων. Ανάπτυξη επικοινωνιακών κωδίκων	A) Ανάπτυξη προφορικού λόγου – Αφηγηματικές τεχνικές, B) Πρόσληψη λογοτεχνικών ειδών, Γ) Πρώτα στοιχεία του δραματικού διαλόγου
Δ. Καλλιέργεια αισθητικής έκφρασης και δημιουργίας πολλαπλής φύσης καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων: άμεση αισθητική εμπειρία, επαφή με όλες τις τέχνες, γνωριμία με θεατρική παραγωγή (Κουκλοθέατρο, Καραγκιόζης κ.ά.).	A) Παρακολούθηση παραστάσεων θεατρικών, χορευτικών, μουσικών κ.α), B) Επισκέψεις σε μουσεία και Γ) Ανάπτυξη προσωπικών πρωτοβουλιών σε οποιοδήποτε καλλιτεχνικό τομέα (ενδείξεις κλίσεων των παιδιών).

2. Γενικός Σκοπός της Θεατρικής Αγωγής στο Δημοτικό.

Να ενθαρρυνθούν οι προσωπικές ικανότητες και κλίσεις του παιδιού για να μπορέσει να λειτουργήσει αρμονικά τόσο το ίδιο όσο και μέσα στην ομάδα.

3. Σκοποί της Θεατρικής Αγωγής στο Δημοτικό.

- Η ενθάρρυνση της δημιουργικής έκφρασης.
- Η γνωριμία του παιδιού με τον εαυτό του και η αρμονική ένταξη και συνεργασία με την ομάδα.
- Η ανάπτυξη των φυσικών και διανοητικών ικανοτήτων και η καλλιέργεια του ψυχικού κόσμου.

- Η διαμόρφωση αισθητικής - καλλιτεχνικής αντίληψης και η παραγωγή καλλιτεχνικού προϊόντος (δέκτες και δημιουργοί).
- Η γνωριμία με άμεσο τρόπο με καλλιτεχνικά - πολιτιστικά επιτεύγματα τόσο της πατρίδας του όσο και των άλλων πολιτισμών.
- Η ενεργοποίηση και συμμετοχή του παιδιού στην παιδαγωγική διαδικασία.

4. Διάκριση επιπέδων. Συγκεκριμένοι στόχοι - επιδιώξεις και περιεχόμενο γενικών εννοτήτων .

I. Σύμφωνα με τις αρχές της Παιδαγωγικής, η αντίληψη και οι δυνατότητες πρόσληψης του παιδιού διαμορφώνονται ανάλογα με την ηλικία. Για τη διδασκαλία του θεάτρου οι μαθητές θα πρέπει λοιπόν να προχωρήσουν σταδιακά ανάλογα με τις ανάγκες της ηλικίας τους. Χωρίς να προτείνουμε αυστηρή ταξινόμηση ως προς την ηλικία, την οποία εξάλλου το ίδιο το αντικείμενο καταργεί, διακρίνουμε τρία ηλικιακά επίπεδα. Κάθε επίπεδο απεικονίζει την αντίστοιχη διανοητική, εκφραστική, ψυχική και επικοινωνιακή φάση, στην οποία βρίσκεται το παιδί, έχοντας πάντα υπόψη ότι πρόκειται κυρίως για μεθοδολογική αναγκαιότητα παρά για ουσιαστικό διαχωρισμό (είναι πρωταρχικό στοιχείο στην προβληματική της ένταξης της Θεατρικής Αγωγής στο σχολείο να παραμείνει εργασία ομαδική με παιδαγωγικούς στόχους, πράγμα που επιβάλλει την κατηγοριοποίηση της ηλικίας).

Κατά τις παραπάνω προτάσεις, διακρίνουμε τρεις ηλικιακές βαθμίδες, ως εξής:

Πρώτη και Δευτέρα Δημοτικού, όπου το επίπεδο συνδέεται με τον εμπειρικό τρόπο αντίληψης των παιδιών. Το παιχνίδι προσφέροντας την αμεσότητα της εμπειρίας και την ελευθερία των επιλογών έκφρασης είναι ο πλέον κατάλληλος δρόμος για τη Θεατρική Αγωγή.

Η ύλη του αντικειμένου εδώ δεν είναι χωρισμένη κατά θεματικές ενότητες, αλλά εντάσσεται στα υπάρχοντα μαθήματα και συνδέεται με το εκάστοτε μάθημα (δεν προτείνεται προς το παρόν χωριστή ώρα Θεάτρου εντός του Α.Π., αν και τα υπάρχοντα δεδομένα επιτρέπουν να σκεφθούμε την αναγκαιότητα αυτονόμησης του αντικειμένου). Δίνεται δηλαδή έμφαση στην παιδαγωγική πλευρά του Θεάτρου.

Τρίτη και Τετάρτη Δημοτικού, όπου πραγματώνονται οι στόχοι του πρώτου επιπέδου με βάση την αύξηση των προσωπικών ικανοτήτων, φυσικών, νοητικών, ψυχικών. Έτσι το παιδί μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά μέσα στην ομάδα οριοθετώντας πιο εύκολα τόσο τον εαυτό του όσο και τον άλλο.

Η ύλη του αντικειμένου επίσης δεν είναι ενταγμένη στο Α.Π., και, όπως και στις δύο πρώτες τάξεις, συνδέεται με τα διδασκόμενα μαθήματα.

Πέμπτη και Έκτη Δημοτικού, όπου λόγω της αύξησης των ικανοτήτων των μαθητών αλλά και της μεγαλύτερης συνειδητοποίησης της ομάδας, σε συνδυασμό με την ευαισθητοποίησή τους απέναντι στις αισθητικές εμπειρίες, μπορεί να δεχθούν και να επεξεργασθούν ερεθίσματα σχετικά με την ατομική τους έκφραση μέσα στο χώρο, ή σε σχέση με το λόγο και τα κείμενα κ.α.

Έτσι στις τάξεις αυτές προτείνουμε να διδάσκεται ως αυτόνομο μάθημα η Θεατρική Αγωγή εντός του Προγράμματος Σπουδών (ένα δίωρο την εβδομάδα). Κρίνουμε ότι αυτό επιβάλλεται από τα σημερινά δεδομένα: δηλαδή, το ενδιαφέρον της Πολιτείας για την εισαγωγή του θεάτρου στο σχολείο, την

αυξανόμενη θεατρική δραστηριότητα των μαθητών στο σχολείο με τη μέριμνα της ίδιας της σχολικής κοινότητας και τέλος την παρέμβαση και πρωτοβουλία αρκετών Συλλόγων Γονέων - Κηδεμόνων για δημιουργία θεατρικού εργαστηρίου σε πολλά δημοτικά σχολεία.

II. Η Θεατρική Αγωγή για την **Πρώτη και Δεύτερα τάξη** μπορεί να έχει τις εξής κατευθύνσεις και γενικές ενότητες:

ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ
A. Σωματική και κινησιολογική ανάπτυξη σε σχέση με το χώρο, τη σκηνή, την ομάδα, τον παρτενέρ.	α) Ασκήσεις κίνησης, χορός, ρυθμικά και πρώτα μουσικά ακούσματα, β) Συνεργασία με παρτενέρ στις αντίστοιχες ασκήσεις, γ) Πρώτες ομαδικές ασκήσεις. (Διασύνδεση τεχνών – τομέων Αισθητικής Αγωγής).
B. Ψυχοσωματική έκφραση μέσα από ελεύθερο παιχνίδι, οργανωμένο αυτοσχεδιασμό, Παντομίμα, εκφραστική μιμική.	α) Θεατρικό παιχνίδι – σύνδεση θεατρικού Παιχνιδιού με τις εικαστικές τέχνες – ενεργοποίηση με μουσικά ερεθίσματα β) Δραματοποίηση.
Γ. Ανάπτυξη της γλωσσικής και εκφραστικής ικανότητας μέσω του αυτοσχεδίου διαλόγου και της επεξεργασίας λογοτεχνικών κειμένων. Προσέγγιση και άλλων γνωστικών αντικειμένων μέσω της δραματοποίησης.	α) Ανάπτυξη προφορικού λόγου – Αφηγηματικές τεχνικές, β) Πρόσληψη λογοτεχνικών ειδών, γ) Πρώτα στοιχεία του δραματικού διαλόγου, δ) Εφαρμογή δραματικού είδους σε μαθήματα του Προγράμματος Σπουδών Ιστορία, Μαθηματικά, κ.ά).
Δ. Καλλιέργεια αισθητικής έκφρασης και δημιουργίας πολλαπλής φύσης καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων: άμεση αισθητική εμπειρία, επαφή με όλες τις τέχνες, γνωριμία με θεατρική παραγωγή (Κουκλοθέατρο, Καραγκιόζης κ.ά.).	α) Παρακολούθηση παραστάσεων (θεατρικών, χορευτικών, μουσικών κ.α), β) Επισκέψεις σε μουσεία και γ) Ανάπτυξη προσωπικών πρωτοβουλιών σε οποιοδήποτε καλλιτεχνικό τομέα (ενδείξεις κλίσεων των παιδιών).

Η Θεατρική Αγωγή για την **Τρίτη και Τετάρτη τάξη** μπορεί να έχει τις εξής κατευθύνσεις και γενικές ενότητες:

ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ
A. Εξέλιξη της κατεύθυνσης της κινησιολογικής ανάπτυξης του πρώτου ηλικιακού επιπέδου, με έμφαση στην πρωτοβουλία αφενός και στη συλλογικότητα αφετέρου.	α) Εκφραστική του σώματος και της φωνής, β) Επικοινωνία με τον παρτενέρ και την ομάδα (σε μη λεκτικό επίπεδο), γ) Δυναμική της ομάδας.
B. Μεγαλύτερη ανάπτυξη της σχέσης με τη δράση και τη συμπεριφορά, που μπορεί να οδηγήσει σε δραματοποίηση.	α) Στοιχεία του ρόλου, δείκτες της συμπεριφοράς, δράση και αντίδραση, β) Διερεύνηση των παραπάνω στοιχείων μέσα από κείμενα, δραματικά ή μη.
Γ. Διεύρυνση της σχέσης του Παιδιού με το «λόγο» και τη γλωσσολογική συμπεριφορά. Επαφή με λογοτεχνικά κείμενα. Ο θεατρικός	α) Είδη λόγων, επιλογές τρόπων εκφοράς λόγου, μουσικότητα, επιτονισμός, διάκριση τυπολογίας,

κώδικας ως εργαλείο μάθησης και επαφής με άλλους κώδικες (μαθήματα).	β) Εισαγωγή στην τέχνη του λόγου, γ) Αρχικό στάδιο συγγραφής με αφετηρία τον αυτοσχεδιασμό.
Δ. Ευαισθητοποίηση στο θέατρο: 1) εξοικείωση με τη θεατρική παράσταση ως θεατές, 2) πρώτες προσπάθειες (προσωπική εμπειρία) για θεατρική παράσταση. Σύνδεση τομέων Αισθητικής Αγωγής.	α) Παρακολούθηση παραστάσεων και στοιχειώδης ανάλυση των δομικών στοιχείων παράστασης, β) Ανάπτυξη μεθόδων δημιουργίας θεατρικής παράστασης.

Οι δύο τελευταίες τάξεις του Δημοτικού προσφέρονται για μια πιο ελεύθερη και συστηματική πρακτική των ήδη γνωστών από τα προηγούμενα επίπεδα αντικειμένων - εφαρμογών του θεάτρου.

Οι κατευθύνσεις και οι γενικές ενότητες, που προτείνουμε για την **Πέμπτη και Έκτη Δημοτικού**, είναι:

ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ
A. Ανάπτυξη κινησιολογικής έκφρασης σε ατομικό και ομαδικό επίπεδο – Γνωριμία με τις τεχνικές κίνησης.	α) Καλλιέργεια και ανάπτυξη ειδικών κινησιολογικών συμπεριφορών. «Σκηνική κίνηση», β) Ομαδική κίνηση και γ) Τεχνικές χορού, ρυθμικής, ακροβατικών κλπ.
B. Ελεύθερος αυτοσχεδιασμός και βασικές αρχές της μεθόδου (Ψυχοτεχνική). Γνωριμία και με άλλες προσεγγίσεις.	α) Επαφή με το περιβάλλον, γνωριμία και παρατήρησή του, β) Το παιδί ως δέκτης και πομπός διαφόρων επικοινωνιακών κωδικών (διασύνδεση τομέων τέχνης, και άλλων γνωστικών αντικειμένων).
Γ. Ιδιαίτερη έμφαση στη συγγραφή μέσα από αυτοσχεδιασμό, δραματοποίηση κλπ: σύνθεση δραματικών κειμένων και ανάδειξη συγγραφικής δεξιότητας.	α) Ανάλυση δραματικών και αφηγηματικών κειμένων: δραματικός πυρήνας. β) Αυτοσχεδιασμός με ερέθισμα κείμενο, εικόνα κ. ά. γ) Δημιουργία αυτοσχέδιου διαλόγου – συγγραφή θεατρικού κειμένου (σκετς κ. ά.) δ) Θεατρική παρουσίαση δραμ/νου κειμένου.
Δ. Επαφή με την παραγωγή θεατρικών παραστάσεων: 1) ως θεατές, 2) ως δημιουργοί.	α) Ανάλυση θεατρικών παραστάσεων. β) Θεωρητική προσέγγιση θεάτρου: εισαγωγή στην έννοια του ρεπερτορίου, της κριτικής του θεάτρου, της κοινωνιολογίας του θεάτρου. γ) Δημιουργία παραστάσεων στο σχολείο (είτε με αφορμή επετείους είτε ως αποτέλεσμα της ιδιαίτερης εργασίας στη Θεατρική Αγωγή).

5. Επιδιώξεις και αναμενόμενα αποτελέσματα.

Με τη διδασκαλία της Θεατρικής Αγωγής στο Δημοτικό (Πέμπτη και Έκτη τάξεις) επιδιώκουμε τα εξής:

- Να συντείνει στην ψυχική και πνευματική καλλιέργεια των παιδιών.
- Να τα βοηθήσει στο να αναπτύξουν τα εκφραστικά τους μέσα, ιδιαίτερα τη γλώσσα, χρήση του λόγου κλπ.
- Να αισθανθούν συναισθηματική πληρότητα και ασφάλεια, τόσο το κάθε παιδί ατομικά, όσο και μέσα στην ομάδα.
- Να καλλιεργήσουν επικοινωνιακούς δεσμούς με το περιβάλλον και τους άλλους (παιδιά και διδάσκοντες).
- Να μπορέσουν να δημιουργήσουν καλλιτεχνικά προϊόντα, έτσι ώστε να συνδεθεί το σχολείο με την Τέχνη και τον Πολιτισμό.
- Να ενεργοποιηθεί ο μαθητής στην παιδαγωγική διαδικασία.
- Να ανανεωθεί η σχέση διδάσκοντος – διδασκόμενου μέσα από το βιωματικό τρόπο διδασκαλίας του Θεάτρου.

6. Διδακτικό Υλικό.

Σε όλα τα επίπεδα θα χρειαστεί:

A. Χώρος για το μάθημα, που να τηρεί προδιαγραφές αίθουσας χορού, και μάλιστα εξοπλισμένης με όργανα και φροντιστηριακό υλικό (μπορεί να είναι κάποιες καρέκλες, ορισμένα αντικείμενα, κομμάτια από ύφασμα ή χαρτί κ.ά).

B. Βιβλία και εκπαιδευτικό υλικό (CD-ROM, Video κ.ά), τα οποία μπορούν να είναι χρήσιμα για τον μαθητή και τον δάσκαλο ως προς τις υποδείξεις. Τονίζεται ιδιαίτερα ότι η ύλη της Θεατρικής Αγωγής δεν πρέπει να είναι περιορισμένη στα πλαίσια ενός σχολικού εγχειριδίου.

Σ' αυτό προσθέτουμε ότι βασικό εργαλείο για το μάθημα θα ήταν μια βιβλιοθήκη (λογοτεχνική, θεατρική, ιστορική), όσο και μια mediatheque/αρχαιοθήκη με οπτικοακουστικό υλικό από παραστάσεις, ταινίες, κλπ.

Γ. Για τη γνωριμία με την τέχνη του θεάτρου είναι σκόπιμο το άνοιγμα του σχολείου προς το αντικείμενο με επισκέψεις σε θεατρικές παραστάσεις ή παραστάσεις Θεάτρου Σκιών ή Κουκλοθέατρου, μουσεία, ταινίες. Το ίδιο ενδιαφέρουσα είναι η πρόσκληση καλλιτεχνών σε οργανωμένη εκδήλωση στο χώρο του σχολείου.

Με το πολλαπλό υλικό και την ελευθερία επιλογής που προτείνουμε, επιδιώκουμε να γίνει σαφής η ιδιαίτερη ποιότητα της θεατρικής τέχνης και η πολύπτυχη δυνατότητα χρήσης από τον εκπαιδευτικό του χώρου και άλλων μέσων διδασκαλίας και εφαρμογής του αντικειμένου.

7. Αξιολόγηση.

Στην Πέμπτη και Έκτη Δημοτικού η αξιολόγηση μπορεί να πραγματοποιηθεί με τις εξής συγκεκριμένες μορφές:

A. Με τη μορφή προφορικού ή γραπτού ερωτηματολογίου, που οι μαθητές καλούνται να συμπληρώσουν στο τέλος κάθε διδακτικής ενότητας. Από τις ερωτήσεις διαπιστώνεται τόσο το ενδιαφέρον των μαθητών, όσο και το συναισθηματικό και κοινωνικό βαθμό συμμετοχής τους στη θεατρική διδασκαλία και εμπειρία. Ακόμα διαπιστώνεται η δυνατότητα συνεργασίας τους με την ομάδα και γενικότερα η δράση τους μέσα στο πλαίσιο του μαθήματος.

B. Με το τελικό καλλιτεχνικό προϊόν, ύστερα από οιαδήποτε προσπάθεια καθημερινής θεατρικής έκφρασης (θεατρικό παιχνίδι, δραματοποίηση κ.ά.), όπου ο δάσκαλος διαπιστώνει τόσο τις δεξιότητες των μαθητών (φαντασία, δημιουργικότητα, ικανότητα συνεργασίας με ομάδα κ.ά) όσο και την κριτική τους σκέψη στη συζήτηση που ακολουθεί και ολοκληρώνει αυτή τη δημιουργική δραστηριότητα.

Γ. Βεβαίως η συμμετοχή του μαθητή στην ευρύτερη και πιο σύνθετη εμπειρία της θεατρικής παράστασης επιτρέπει την συνολική αξιολόγηση των ικανοτήτων, κλίσεων, συνθετικής σκέψης, αλλά και δυνατότητας αυτοσυγκέντρωσης, πειθαρχίας και ουσιαστικού διαλόγου του με τους άλλους.

Δ. Κυρίως μέσα στη ροή της δουλειάς με συζητήσεις, σχόλια, παρατηρήσεις κ.τ.λ. ,ο δάσκαλος κρίνει συνεχώς και αξιολογεί τους μαθητές με ένα δυναμικό και συνολικό τρόπο, που δίνει ερεθίσματα και ανανεώνει την όλη παιδαγωγική διαδικασία.

Ένα τετράδιο για το μαθητή κρίνουμε ότι θα βοηθήσει στο να έχει πλήρη εικόνα της πορείας του διδακτικού αντικείμενου αλλά και της προσωπικής του ένταξης – ενδιαφέροντος και επίδοσης στο αντίστοιχο μάθημα.

Ένας φάκελος με σημειώσεις και συμπεράσματα του δασκάλου για τους μαθητές του, την εξέλιξη και τη μεθοδολογία της διδασκαλίας κλπ θα βοηθούσε στην επανατοποθέτηση και προσαρμογή απόψεων και στάσεων απέναντι στο διδακτικό αντικείμενο, ή το μαθητή ή ακόμα και τον ίδιο τον εκπαιδευτικό.

ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ

1. Γενικός Σκοπός της Θεατρικής Αγωγής στο Γυμνάσιο.

Να καλλιεργηθούν οι φυσικές, νοητικές και ψυχικές ικανότητες του μαθητή για να λειτουργήσει αρμονικά τόσο σε ατομικό όσο και σε ομαδικό επίπεδο.

2. Σκοποί της Θεατρικής Αγωγής στο Γυμνάσιο.

- Η καλλιέργεια των φυσικών και διανοητικών ικανοτήτων καθώς και των συναισθημάτων του μαθητή.
- Η απόκτηση συγκεκριμένων γνώσεων για το Θέατρο και την Τέχνη, καθώς και για τη σχέση τους με τον Πολιτισμό και την Κοινωνία.
- Η δημιουργική ανάπτυξη των εκφραστικών δεξιοτήτων του μέσα από το λόγο και τη γλώσσα.
- Η κοινωνικοποίησή του και η οργανική του ένταξη στην ομάδα.
- Η διαμόρφωση αισθητικής αντίληψης και κριτηρίου, τόσο ως δέκτες - θεατές όσο και ως δημιουργοί καλλιτεχνικού έργου.
- Η γνωριμία της ιστορίας των ιδεών και ρευμάτων στο χώρο της Θεατρικής Τέχνης, που συνέβαλαν στην εξέλιξη του ευρωπαϊκού πολιτισμού, και η κατανόηση της αξίας της διαπολιτισμικής και πολυ-πολιτισμικής αγωγής.
- Η συνειδητοποίηση της έννοιας του ρόλου.
- Η δημιουργική πρωτότυπη παραγωγή δραματικών κειμένων.
- Η συλλογική καλλιτεχνική δημιουργία (θεατρική παράσταση).
- Η άμεση ενεργοποίηση, συμμετοχή και παρέμβαση του μαθητή στην παιδαγωγική διαδικασία.
- Η παραγωγική διασύνδεση των γνωστικών αντικειμένων μέσα από τις εφαρμογές του δράματος, καθώς και η σύνδεση της θεωρίας με την πράξη.

3. Συγκεκριμένοι στόχοι - επιδιώξεις και περιεχόμενο γενικών ενοτήτων.

ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ
Α. Εφαρμογές της δραματικής έκφρασης (ήδη γνωστές).	<ul style="list-style-type: none"> α) Ελεύθερος αυτοσχεδιασμός σε θέμα, σε κατάσταση (από καθημερινή ζωή) κ.ά., β) Αυτοσχεδιασμός με ερέθισμα γραπτό κείμενο (θεατρικό κ.ά), καθώς και άλλες μορφές τέχνης (τραγούδι, ζωγραφική κλπ), γ) Εκφορά λόγου, ορθοφωνία, μη λεκτική έκφραση.
Β. Ανάλυση συμπεριφορών – Σύνθεση χαρακτήρα – Δημιουργία ρόλου – Αρχές δημιουργίας σκηνικών σχέσεων.	<ul style="list-style-type: none"> α) Αυτοσχεδιασμός, άσκηση της παρατηρητικότητας, ανάλυση συμπεριφοράς, β) Μελέτη και ανάλυση ρόλων με ερεθίσματα γραπτό κείμενο, βιογραφίες, πορτραίτα, φωτογραφίες, δημοσιεύματα εφημερίδων, γ) Γνωστά είδη σκηνικής ερμηνείας («στυλιζάρισμα»): Commedia dell Arte κ.α.
Γ. Στοιχεία Θεατρολογίας - Θεωρία Δράματος.	<ul style="list-style-type: none"> α) Αρχαίο Δράμα. β) Αναγεννησιακό Θέατρο, γ) Σύγχρονο Θέατρο, δ) Νεοελληνικό Θέατρο. ε) Αφηγηματικές τεχνικές: Λαϊκή και έντεχνη ποίηση, πεζογραφία και προφορική παράδοση.
Δ. Ανάλυση δραματικών κειμένων.	<p>Κατηγορίες κειμένων:</p> <ul style="list-style-type: none"> α) Αρχαίο Δράμα, β) Αναγεννησιακό Θέατρο, γ) Κρητικό Θέατρο, δ) Κωμειδύλλιο, ε) Ιστορικό Δράμα, στ) Αστικό Δράμα.
Ε. Δραματοποίηση. Δραματουργικές τεχνικές – Εργαστήρια γραφής.	<p>Όλη η πορεία της δραματοποίησης από τη μετατροπή κειμένου σε δραματικό (με τη δημιουργία εργαστηρίου γραφής, είδη γραφής) ως το θεατρικό δρώμενο (αυτοσχεδιασμός, μελέτη χαρακτήρων, σύνθεση σκηνής κλπ).</p>
<p>ΣΤ. Θεατρική Παράσταση:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Σκηνικές προσεγγίσεις: α) ως θεατές (Πρόσληψη θεατρικού είδους: σκηνή και πλατεία) και β) ως δημιουργοί. 2. Συνύπαρξη του θεάτρου με τις άλλες τέχνες – Διαπολιτισμικότητα. 	<ul style="list-style-type: none"> α) Εισαγωγή στις τεχνικές και την τεχνολογία θεάτρου, β) Ανάλυση παραστάσεων – Συντελεστές παράστασης, το κοινό και οι θεατές, γ) Παρέμβαση άλλων τεχνών στη διαδικασία της παραγωγής.

4. Επιδιώξεις και αναμενόμενα αποτελέσματα.

Η διδασκαλία της Θεατρικής Αγωγής στο Γυμνάσιο επιδιώκει τα εξής:

- Να βοηθήσει τους μαθητές στο να καλλιεργήσουν τις ψυχικές και πνευματικές τους ικανότητες.
- Να αποκτήσουν γνώσεις, πληροφόρηση, αισθητική εμπειρία και θεωρητική κατάρτιση γύρω από τη Θεατρική Τέχνη.
- Να τους οδηγήσει να αναπτύξουν τις επικοινωνιακές τους δυνατότητες.
- Να μπορέσουν οι μαθητές να διαμορφώσουν ένα υψηλό αισθητικό επίπεδο ως δέκτες θεαμάτων, αλλά κυρίως εκφράζοντας τις καλλιτεχνικές τους κλίσεις στο σχολείο.
- Να εισέλθει δυναμικά η Τέχνη και ο Πολιτισμός στο σχολείο.
- Να υπάρξουν δυναμικές αλλαγές στον τρόπο και στις σχέσεις στη διδασκαλία.
- Να ερευνηθούν νέα πεδία έρευνας και γνώσης, μέσα από μια πολυδιάστατη και σύνθετη μεθοδολογία προσέγγισης γνωστικών αντικειμένων αλλά και συνδυασμού θεωρίας και πράξης, εμπειρίας.

5. Διδακτικό Υλικό.

A. Χώρος για το μάθημα, που να τηρεί προδιαγραφές αίθουσας χορού, και μάλιστα εξοπλισμένης με όργανα και φροντιστηριακό υλικό (μπορεί να είναι κάποιες καρέκλες, ορισμένα αντικείμενα, κομμάτια από ύφασμα ή χαρτί κ.ά).

B. Βιβλία και εκπαιδευτικό υλικό (CD-ROM, Video κ.ά), τα οποία μπορούν να είναι χρήσιμα για τον μαθητή και τον δάσκαλο ως προς τις υποδείξεις. Το σχολικό βιβλίο (ή περισσότερα βιβλία) κρίνεται εδώ περισσότερο αναγκαίο λόγω του σύνθετου χαρακτήρα της διδασκαλίας (Θεωρία Θεάτρου, Στοιχεία Θεατρολογίας κ.ά. αλλά και Πρακτική, Τεχνικές Θεάτρου). Τονίζεται πάντα ότι η ύλη της Θεατρικής Αγωγής δεν πρέπει να είναι περιορισμένη στα πλαίσια ενός σχολικού εγχειριδίου.

Σ' αυτό προσθέτουμε ότι βασικό εργαλείο για το μάθημα θα ήταν μια βιβλιοθήκη (λογοτεχνική, θεατρική, ιστορική), όσο και μια mediatheque/αρχειοθήκη με οπτικοακουστικό υλικό από παραστάσεις, ταινίες, κλπ.

Γ. Για τη γνωριμία με την τέχνη του θεάτρου είναι σκόπιμο το άνοιγμα του σχολείου προς το αντικείμενο με επισκέψεις σε θεατρικές παραστάσεις, μουσεία, ταινίες. Η ηλικία των μαθητών καθώς και το επίπεδο διδασκαλίας επιτρέπουν τη συχνότερη επαφή με τα θεατρικά έργα όλων των κατηγοριών και εποχών. Το ίδιο ενδιαφέρουσα είναι η πρόσκληση καλλιτεχνών (συγγραφείς, σκηνοθέτες, ηθοποιοί, σκηνογράφοι) στον χώρο του σχολείου, ώστε τα παιδιά να γνωρίσουν την τέχνη τους και να συζητήσουν μαζί τους για κάθε λεπτομέρεια και ιδιαιτερότητα. Έτσι πραγματοποιείται η απαιτούμενη διασύνδεση του σχολείου με την κοινωνία και τον πολιτισμό.

Με το πολλαπλό υλικό και την ελευθερία επιλογής που προτείνουμε, επιδιώκουμε να γίνει σαφής η ιδιαίτερη ποιότητα της θεατρικής τέχνης και η πολύπτυχη δυνατότητα χρήσης από τον εκπαιδευτικό του χώρου και άλλων μέσων διδασκαλίας και εφαρμογής του αντικειμένου.

6. Αξιολόγηση

Στο Γυμνάσιο η αξιολόγηση μπορεί να πραγματοποιηθεί με τις εξής συγκεκριμένες μορφές:

A. Με τη μορφή προφορικών ή γραπτών ερωτηματολογίων, που οι μαθητές καλούνται να συμπληρώσουν στο τέλος κάθε διδακτικής ενότητας. Από τις ερωτήσεις διαπιστώνεται ο βαθμός ενδιαφέροντος όσο και η συναισθηματική και κοινωνική συμμετοχή του μαθητή στη θεατρική διδασκαλία και εμπειρία. Ακόμα διαπιστώνεται η δυνατότητα συνεργασίας τους με την ομάδα και γενικότερα η δράση τους μέσα στο πλαίσιο του μαθήματος. Μέσα από τις απαντήσεις τέλος αξιολογείται το διδακτικό αντικείμενο, η διδασκαλία, ο βαθμός πρόσληψής του κλπ.

B. Με τη μορφή γραπτών (ή προφορικών) εργασιών, που μπορούν να δίνονται στους μαθητές στο τέλος κάθε διδακτικής ενότητας, με στόχο τον έλεγχο του ενδιαφέροντος και της συμμετοχής του μαθητή στη συγκεκριμένη ενότητα του μαθήματος, αλλά και τη δυνατότητα αυτό-αξιολόγησής του και παρέμβασής του στην περαιτέρω διαμόρφωση του μαθήματος με προτάσεις και σκέψεις του.

Γ. Με τη συζήτηση διδασκόντων – διδασκομένων ύστερα από κάθε πρακτική εμπειρία ή θεωρητική προσέγγιση του αντικειμένου (όχι απαραίτητα τέλος ενότητας): εδώ μεταφέρουν οι μαθητές την άμεση παρατήρηση, κριτική πάνω στα πεπραγμένα από την ομάδα-ομάδες, το ενδιαφέρον τους (τί τους άρεσε περισσότερο και τι όχι), αν αισθάνθηκαν καλά μέσα στην ομάδα, και βέβαια τις προτάσεις τους για την παραπέρα πορεία της διδασκαλίας.

Δ. Με την καθημερινή συμμετοχή του μαθητή στις πρακτικές ασκήσεις (φωνητική, κινησιολογία, αυτοσχεδιασμός) ο παιδαγωγός κρίνει συνεχώς (το ίδιο το αντικείμενο του Θεάτρου επιτρέπει τη ζωντανή, άμεση επικοινωνία παιδαγωγού – μαθητή) και αξιολογεί τους μαθητές με ένα δυναμικό και συνολικό τρόπο, που δίνει ερεθίσματα και ανανεώνει την όλη παιδαγωγική διαδικασία.

Ε. Με την πρωτότυπη συγγραφική παραγωγή δραματικών κειμένων και τη δημιουργία θεατρικών δρωμένων μέσα στην αίθουσα κατά τη διάρκεια του μαθήματος.

ΣΤ. Με τον κριτικό σχολιασμό, τις αναλύσεις επίκαιρης θεατρικής κίνησης – δραστηριότητας και τέλος

Z. Τη συμμετοχή σε δραστηριότητες θεατρικής παράστασης, που ως σύνθετη συλλογική διαδικασία επιτρέπει την αξιολόγηση πολλαπλών δεξιοτήτων και δραστηριοτήτων των μαθητών.

Ένα τετράδιο για το μαθητή κρίνουμε ότι θα βοηθήσει στο να έχει πλήρη εικόνα της πορείας του διδακτικού αντικειμένου αλλά και της προσωπικής του ένταξης –ενδιαφέροντος και επίδοσης στο αντίστοιχο μάθημα.

Ένας φάκελλος με σημειώσεις και συμπεράσματα του εκπαιδευτικού για τους μαθητές του, την εξέλιξη και τη μεθοδολογία της διδασκαλίας κλπ θα βοηθούσε στην επανατοποθέτηση και προσαρμογή απόψεων και στάσεων απέναντι στο διδακτικό αντικείμενο, ή το μαθητή ή ακόμα και τον ίδιο τον εκπαιδευτικό.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

1. Γενικός Σκοπός της Θεατρικής Αγωγής στο Ενιαίο Λύκειο.

Να καλλιεργηθούν σε όλα τα επίπεδα οι δεξιότητες του μαθητή και να διαμορφωθεί η αισθητική του αντίληψη για να δραστηριοποιηθεί δημιουργικά μέσα στην παιδαγωγική διαδικασία και γενικότερα στη ζωή του.

2. Σκοποί της Θεατρικής Αγωγής στο Ενιαίο Λύκειο.

- Η καλλιέργεια των φυσικών, διανοητικών και ψυχικών ικανοτήτων του μαθητή.
- Η δημιουργική ανάπτυξη των εκφραστικών δεξιοτήτων του μέσα από το λόγο και το σώμα.
- Βαθιά συνείδηση του κοινωνικού του ρόλου μέσα από τη διαδικασία της δραματικής έκφρασης (ρόλος, σύνθεση χαρακτήρα).
- Η διαμόρφωση αισθητικής αντίληψης και κριτηρίου, τόσο ως δέκτες-θεατές όσο και ως δημιουργοί καλλιτεχνικού έργου, και η δημιουργική πρωτότυπη παραγωγή.
- Η άμεση ενεργοποίηση, συμμετοχή και παρέμβαση του μαθητή στην παιδαγωγική διαδικασία.
- Η παραγωγική διασύνδεση των γνωστικών αντικειμένων μέσα από τις εφαρμογές του δράματος, καθώς και η σύνδεση της θεωρίας με την πράξη.
- Εμβάθυνση σε θέματα Θεάτρου (Ιστορία, Δραματουργία, Θεωρία) και η διαπολιτισμική αγωγή και παιδεία.
- Καλλιέργεια πολιτισμικής και πολυ-πολιτισμικής ταυτότητας του μαθητή.
- Επεξεργασία των θεατρικών κωδίκων και τεχνικών στα πλαίσια των πιθανών επαγγελματικών επιλογών του μαθητή.
- Σύνδεση του Θεάτρου με σύγχρονες μορφές θεάματος (Κινηματογράφος – Τηλεόραση – Video.)
- Σύνδεση του Θεάτρου με σύγχρονες τεχνολογίες.

3. Αναλυτικά στο Ενιαίο Λύκειο: Συγκεκριμένοι στόχοι - επιδιώξεις και περιεχόμενο γενικών ενοτήτων.

ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ
Α. Ιστορία Θεάτρου. Κοινωνιολογικές και ανθρωπολογικές προσεγγίσεις.	Η ιστορία του θεάτρου σε σχέση με την εξέλιξη του πολιτισμού: από την Τελετουργία στο Δράμα – Commedia del arte – Αναγέννηση και Σαίξπηρ – Κλασσικό ευρωπαϊκό θέατρο – Κρητική Αναγέννηση – Νεοελληνικός Διαφωτισμός και Θέατρο – Αστικό Δράμα στην Ευρώπη και στην Ελλάδα – Μοντέρνο και μεταμοντέρνο Θέατρο.
Β. Θεωρία Θεάτρου – Στοιχεία Θεατρολογίας	Τα είδη του Δράματος – Συντελεστές της παράστασης: Συγγραφέας, σκηνοθέτης, ηθοποιοί – Θεατρική επικοινωνία και κοινό – Χώρος και χρόνος στο Θέατρο – Κοινωνία και θεαματικότητα / θεατρικότητα – Το Θέατρο ως σύνθετο διαπολιτισμικό φαινόμενο – Το Θέατρο ως μέσο αγωγής και παιδείας.
Γ. Ανάλυση Δραματικών κειμένων	Κατηγορίες κειμένων: α) Αρχαίο Δράμα, β) Μεσαιωνικό θρησκευτικό Δράμα, γ) Ελισαβετιανό Θέατρο, δ) Γαλλικό Αναγεννησιακό Θέατρο, ε) Νεοελληνικό Θέατρο: Κρητικό και Επτανησιακό Θέατρο στ) Αστικό Δράμα, ζ) Σύγχρονο Θέατρο: Θέατρο του Παραλόγου – Νεοελληνικό μεταπολεμικό θέατρο.
Δ. 1). Η θεατρική έκφραση (ερμηνεία – συγγραφή – σκηνοθεσία). 2). Επαγγελματικός προσανατολισμός στο Θέατρο. 3). Θέατρο και σύγχρονες μορφές θεάματος.	α) Γλώσσα του σώματος, σκηνική κίνηση και φωνή, β) Αρχές της θεατρικής έκφρασης, ρόλος, σύγκρουση, σκηνικά δεδομένα, γ) Δομή δραματικού – αφηγηματικού κειμένου, γνωριμία με την ελληνική γλώσσα στη διαχρονικότητά της, δ) Εξωκειμενικοί επικοινωνιακοί κώδικες, ε) εργαστήρια πειραματικής γραφής, στ) Γνωριμία με τη διαδρομή του ανθρώπου, ως πλαίσιο για την ένταξη της ατομικής δημιουργίας – σκηνοθεσία. Ιστορία της σκηνοθεσίας. Παραστασιολογία, σκηνική κίνηση, μουσική, σκηνογραφία, φωτισμός. Τεχνολογία θεάτρου. ζ) Συσχετισμός των θεατρικών μελετών και σπουδών με τα επαγγέλματα του θεάτρου. η) Σύνδεση του Θεάτρου με τον Κινηματογράφο, την Τηλεόραση, το Video.

4. Επιδιώξεις και αναμενόμενα αποτελέσματα.

Με τη διδασκαλία του Θεάτρου στο Ενιαίο Λύκειο επιδιώκουμε να επιτύχουμε τα εξής:

- Να καλλιεργήσουν οι μαθητές τις διανοητικές και ψυχικές τους ικανότητες.
- Να κατανοήσουν και να συνειδητοποιήσουν τη σημασία του διαλόγου και της συνεργασίας με την ομάδα, τους άλλους.
- Να διαμορφώσουν δικά τους αισθητικά κριτήρια, τόσο ως δέκτες – κριτές των θεαμάτων, όσο και ως δημιουργοί καλλιτεχνικού έργου (σκετς, διάλογος, δραματοποίηση, παράσταση).
- Να μπορέσουν να διευρυνθούν οι ορίζοντες του σχολείου με ένα ουσιαστικό άνοιγμα στην Τέχνη και τον Πολιτισμό. Να γνωρίσουν οι μαθητές την πολιτιστική δημιουργία και παράδοση των λαών διαχρονικά, και να συνειδητοποιήσουν το διαπολιτισμικό χαρακτήρα του Θεάτρου και της Θεατρικής Παιδείας.
- Να ολοκληρωθεί η Θεατρική Παιδεία, που έχει ξεκινήσει (πιο ουσιαστικά) στο Γυμνάσιο έτσι, ώστε οι μαθητές να γνωρίσουν τόσο την ελληνική θεατρική παραγωγή (από αρχαίων χρόνων ως σήμερα) όσο και τη διεθνή. Να εξοικειωθούν με τις μορφές της θεατρικής έκφρασης και τους κώδικες της θεατρικής γλώσσας (Κίνηση, Παραγωγή φωνής, Αναπνοή, Θεατρικό σκετς, Θεατρική Παράσταση).
- Να αξιολογηθούν και να αξιοποιηθούν οι νέοι τρόποι και προτάσεις έρευνας και γνώσης στην εκπαίδευση, που ανακύπτουν μέσα από τη σύνθετη μεθοδολογία της δραματικής έκφρασης αλλά και της προσέγγισης του / των γνωστικών αντικειμένων του θεάτρου (τόσο αυτού καθαυτού, όσο και αναφορικά με άλλα γνωστικά αντικείμενα του Curriculum). Να αναπτυχθεί η αναλυτική και συνθετική σκέψη του μαθητή, καθώς και το κριτικό πνεύμα για όλο τον κύκλο των επιδιωκόμενων γνώσεων.
- Να μπορέσουν να αξιοποιηθούν οι γνώσεις και η εμπειρία των μαθητών σε σχέση με τις επαγγελματικές επιλογές τους.
- Να συντείνει ο νέος τρόπος διδασκαλίας και η αλλαγή των σχέσεων ανάμεσα στους διδάσκοντες και τους διδασκόμενους στη δημιουργία ενός νέου, προσαρμοσμένου στις απαιτήσεις του σύγχρονου σχολείου, παιδαγωγικού μοντέλου.
- Να προκύψουν νέα δεδομένα αξιολόγησης πολλαπλών επιπέδων (αυτοαξιολόγηση, ετεροαξιολόγηση, εκτίμηση των αποτελεσμάτων της ομάδας).

5. Προτεινόμενα διδακτικά μέσα

A. Χώρος για το μάθημα, που να τηρεί προδιαγραφές αίθουσας χορού, και μάλιστα εξοπλισμένης με όργανα και φροντιστηριακό υλικό (μπορεί να είναι κάποιες καρέκλες, ορισμένα αντικείμενα, κομμάτια από ύφασμα ή χαρτί κ.ά).

B. Βιβλία και εκπαιδευτικό υλικό (CD-ROM., Video κ.ά), τα οποία μπορούν να είναι χρήσιμα για τον μαθητή και τον δάσκαλο ως προς τις υποδείξεις. Το σχολικό βιβλίο (ή περισσότερα βιβλία) κρίνεται εδώ περισσότερο αναγκαίο λόγω του σύνθετου χαρακτήρα της διδασκαλίας (Θεωρία Θεάτρου, Στοιχεία Θεατρολογίας κ.ά. αλλά και Πρακτική, Τεχνικές Θεάτρου). Τονίζεται πάντα ότι η ύλη της Θεατρικής Αγωγής δεν πρέπει να είναι περιορισμένη στα πλαίσια ενός σχολικού εγχειριδίου.

Σ' αυτό προσθέτουμε ότι βασικό εργαλείο για το μάθημα θα ήταν μια βιβλιοθήκη (λογοτεχνική, θεατρική, ιστορική), όσο και μια mediatheque/αρχαιοθήκη με οπτικοακουστικό υλικό από παραστάσεις, ταινίες, κλπ.

Γ. Για τη γνωριμία με την τέχνη του θεάτρου είναι σκόπιμο το άνοιγμα του σχολείου προς το αντικείμενο με επισκέψεις σε θεατρικές παραστάσεις, μουσεία, ταινίες. Η ηλικία των μαθητών καθώς και το επίπεδο διδασκαλίας επιτρέπουν τη συχνότερη επαφή με τα θεατρικά έργα όλων των κατηγοριών και εποχών. Το ίδιο ενδιαφέρουσα είναι η πρόσκληση καλλιτεχνών στον χώρο του σχολείου, ώστε τα παιδιά να γνωρίσουν την τέχνη τους και να συζητήσουν μαζί τους για κάθε λεπτομέρεια και ιδιαιτερότητα. Μ' αυτό τον τρόπο επιτυγχάνεται η διασύνδεση σχολείου με την κοινωνία και τον πολιτισμό. Λόγω της ωριμότητας των μαθητών και των γνώσεων και εμπειριών τους στο αντικείμενο, μπορούν να γίνουν σε ατομικό ή ομαδικό επίπεδο έρευνες, συνεντεύξεις και άλλες εργασίες (μελέτης παράστασης ή έργου συγκεκριμένου καλλιτέχνη, ανάλυση θεατρικών κωδίκων κ. ά.), που στη συνέχεια να αποτελέσουν διδακτικό υλικό για περαιτέρω επεξεργασία, συζήτηση κλπ.

Η θεατρική επικοινωνία και γλώσσα είναι από τα πλέον εύχρηστα υλικά για μια διαπολιτισμική επίσης ανταλλαγή που γίνεται επιτακτική πλέον στον καιρό μας.

Με το πολλαπλό υλικό και την ελευθερία επιλογής που προτείνουμε, επιδιώκουμε να γίνει σαφής η ιδιαίτερη ποιότητα της θεατρικής τέχνης και η πολύπτυχη δυνατότητα χρήσης από τον εκπαιδευτικό του χώρου και άλλων μέσων διδασκαλίας και εφαρμογής του αντικειμένου.

6. Αξιολόγηση.

Στο ΕνιαίοΛύκειο η αξιολόγηση μπορεί να πραγματοποιηθεί με τις εξής συγκεκριμένες μορφές:

A. Με τη μορφή προφορικού ή γραπτού ερωτηματολογίου, που οι μαθητές καλούνται να συμπληρώσουν στο τέλος κάθε διδακτικής ενότητας. Με τις ερωτήσεις διαπιστώνεται τόσο το ενδιαφέρον και η ανταπόκριση των μαθητών στο μάθημα, όσο και ο συναισθηματικός και κοινωνικός βαθμός συμμετοχής τους στη θεατρική διδασκαλία και εμπειρία. Ακόμα διαπιστώνεται η δυνατότητα συνεργασίας τους με την ομάδα και γενικότερα η δράση τους μέσα στο πλαίσιο του μαθήματος. Τέλος αξιολογείται το διδακτικό αντικείμενο, ο τρόπος διδασκαλίας, η πρόσληψη του αντικειμένου. Εδώ η μορφή των ερωτήσεων θα είναι πιο σύνθετη και θα στοχεύει στην ανάπτυξη της κριτικής και συνθετικής σκέψης του μαθητή.

B. Με γραπτά τεστ, που ελέγχουν το γνωστικό επίπεδο των μαθητών, αξιολογώντας παράλληλα την κριτική τους σκέψη αλλά και την προσληπτική τους ικανότητα.

Γ. Με τη μορφή γραπτών (ή προφορικών) εργασιών, που μπορούν να δίνονται στους μαθητές στο τέλος κάθε διδακτικής ενότητας, με στόχο τον έλεγχο του ενδιαφέροντος και της συμμετοχής του μαθητή στη συγκεκριμένη ενότητα του μαθήματος, αλλά και τη δυνατότητα αυτό-αξιολόγησής του και παρέμβασής του στην περαιτέρω διαμόρφωση του μαθήματος. Οι εργασίες στο επίπεδο του Λυκείου θα είναι πιο σύνθετες ανάλογες με το επίπεδο διδασκαλίας. Εργασίες με ερευνητικό χαρακτήρα (μελέτη παράστασης, συνέντευξη από καλλιτέχνη, ανάλυση θεατρικής γλώσσας κ.ά.) θα δώσουν την ευκαιρία τόσο στο μαθητή να κρίνει το διδακτικό αντικείμενο, να προτείνει τις προσωπικές του απόψεις και σκέψεις και τέλος να αναπτύξει προβληματισμό για τα καλλιτεχνικά θέματα και το ρόλο της Τέχνης γενικότερα.

Δ. Με τη συζήτηση διδασκόντων – διδασκομένων ύστερα από κάθε πρακτική εμπειρία ή θεωρητική προσέγγιση του αντικειμένου (όχι απαραίτητα τέλος ενότητας): εδώ μεταφέρουν οι μαθητές την

άμεση παρατήρηση, κριτική πάνω στα πεπραγμένα από την ομάδα-ομάδες, το ενδιαφέρον τους (τί τους άρεσε περισσότερο και τι όχι), αν αισθάνθηκαν καλά μέσα στην ομάδα, και βέβαια τις προτάσεις τους για την παραπέρα πορεία της διδασκαλίας. Λόγω της ωριμότητας των μαθητών οι συζητήσεις μπορεί να αποτελέσουν ένα σημαντικό εργαλείο ουσιαστικής αξιολόγησης του διδακτικού αντικειμένου.

Ε. Με την καθημερινή συμμετοχή στις πρακτικές ασκήσεις (φωνητική, κινησιολογία, αυτοσχεδιασμός) ο παιδαγωγός κρίνει συνεχώς (το ίδιο το αντικείμενο του Θεάτρου επιτρέπει τη ζωντανή, άμεση επικοινωνία παιδαγωγού – μαθητή) και αξιολογεί αφενός τους μαθητές και αφετέρου το ίδιο το διδακτικό αντικείμενο (κάποτε και τον εαυτό του), ώστε να μπορούν να αξιοποιηθούν δημιουργικά τα αποτελέσματα της όλης διαδικασίας (γενικός σχεδιασμός διδασκαλίας).

ΣΤ. Με την πρωτότυπη συγγραφική παραγωγή δραματικών κειμένων και τη δημιουργία θεατρικών δρωμένων μέσα στην αίθουσα κατά τη διάρκεια του μαθήματος.

Ζ. Με τον κριτικό σχολιασμό, τις αναλύσεις επίκαιρης θεατρικής κίνησης – δραστηριότητας και τέλος

Η. Τη συμμετοχή σε δραστηριότητες θεατρικής παράστασης, που ως σύνθετη συλλογική διαδικασία επιτρέπει την αξιολόγηση πολλαπλών δεξιοτήτων και δραστηριοτήτων των μαθητών.

Ένα τετράδιο για το μαθητή κρίνουμε ότι θα βοηθήσει στο να έχει πλήρη εικόνα της πορείας του διδακτικού αντικειμένου αλλά και της προσωπικής του ένταξης –ενδιαφέροντος και επίδοσης στο αντίστοιχο μάθημα.

Ένας φάκελος με σημειώσεις και συμπεράσματα του εκπαιδευτικού για τους μαθητές του και την πρόοδό τους, την εξέλιξη και τη μεθοδολογία της διδασκαλίας, καθώς και ατομικές του παρατηρήσεις και προτάσεις για εναλλακτικές δυνατότητες, κρίνεται απαραίτητος για τη σωστή λειτουργία της αξιολόγησης.

Τονίζεται ιδιαίτερα στο Ενιαίο Λύκειο η ανάγκη ολόπλευρης και ενεργητικής (ο μαθητής διαδραματίζει ενεργητικό ρόλο) αξιολόγησης, έτσι ώστε να προωθείται το πνεύμα της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης (ο μαθητής συμπαραγωγός της γνώσης, ουσιαστικά μέτοχος του διδακτικού αποτελέσματος, δημιουργία νέων κινήτρων για μάθηση, αυτοβελτίωση).

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η σύνταξη του Ε.Π.Π.Σ. Θεατρικής Αγωγής έγινε με βάση τις γενικές αρχές της φιλοσοφίας της εκπαίδευσης σήμερα αλλά και τις ιδιαιτερότητες του διδακτικού αντικειμένου της Αισθητικής Αγωγής. Έτσι η σύνδεση της θεωρητικής γνώσης με την πρακτική εμπειρία αφενός, και η ενεργητική - δημιουργική συμμετοχή του μαθητή στην παιδαγωγική διαδικασία αφετέρου (αφού το θέατρο είναι κατεξοχήν επικοινωνιακή τέχνη), καθόρισαν τον όλο προβληματισμό και τη διαμόρφωση του Ε.Π.Π.Σ.

Αλλά και ο διπλός στόχος του μαθήματος, παιδαγωγικός από τη μία και καλλιτεχνικός – αισθητικός από την άλλη (το θέατρο ως διδακτικό γνωστικό αντικείμενο και μέσο ατομικής ή ομαδικής έκφρασης ή επικοινωνίας και ως καλλιτεχνική δημιουργία και μέσο αισθητικής καλλιέργειας) διαμόρφωσε τις κατευθύνσεις και τις επιμέρους προτεινόμενες εφαρμογές. Οι επιλογές του διδάσκοντος είναι ανοιχτές προς τους πολλαπλούς στόχους και με τη δυνατότητα εναλλαγής στο θεωρητικό ή τον πρακτικό χώρο ανάλογα με την αναγκαιότητα του μαθήματος.

Το Ε.Π.Π.Σ. διακρίνει ηλικιακά επίπεδα:

- α) Προδημοτική Εκπαίδευση
- β) Α-Β Δημοτικού
- γ) Γ-Δ Δημοτικού
- δ) Ε - ΣΤ Δημοτικού
- ε) Γυμνάσιο
- στ) Α΄ Ενιαίου Λυκείου

Σε κάθε επίπεδο διατυπώνονται οι επιμέρους στόχοι και καθορίζονται οι γενικές θεματικές ενότητες με τα περιεχόμενά τους.

Η αξιολόγηση αναπτύσσεται και από τις δύο κατευθύνσεις, του μαθητή και του δασκάλου, με ιδιαίτερη φροντίδα στα συμπεράσματα, που προωθούν την εξέλιξη του μαθήματος.

